

Glasnik MIRA

Godište V. • Broj 7 • Međugorje • Srpanj 2010. • Cijena 2,5 KM / 10 kn

U Bogu je
mir tvojoj,
dušo moja

Marijina trajna suvremenost

Mi kao vjernici možemo reći: Sve što je o Mariji zabilježeno u Novom zavjetu može stati na papir formata A4. Međutim, to nije odlučujuće u Marijinu liku i pojavnosti u povijesti, svijesti, vjerovanju i nadanjima čovječanstva. Negdje prije nešto više od dvije tisuće godina, Marija, neznatna i nepoznata osoba iz Nazareta, preokrenula je tijek ljudske povijesti rađajući u Betlehemu Isusa Krista. Sve je započelo u onom trenutku kad je izrekla svoj životni i sudbotvorni DA te time okrenula negativni tijek ljudske povijesti i sudbinu Evina potomstva u pozitivnom smjeru. Svojim *da* Bogu ona je postala najvažnija, najznačajnija, najmoćnija, najutjecajnija žena u povijesti čovječanstva. Zato ni puna dva tisućljeća nakon njezina pristanka u Nazaretu pa do dana današnjega ne prestaje njezina slava. Doživjeli smo to i mi ovih dana slaveći 29. obljetnicu njezine specifične nazočnosti među nama. Iskusili smo kako je Marija trajno snažni magnet za sve.

fra Tomislav Pervan

Pitamo se, zašto se ljudi neprestano zanimaju za Mariju? Zašto je ona izrasla u tako moćan lik? Zašto se i danas izvine iz srca i izrekne preko usana u jednome danu preko *dvije milijarde* anđeoskih pozdrava ili *Zdravomarija*? Zašto i danas posjećuju milijuni i milijuni Njezina svetišta, deseci milijuna, primjerice, Guadalupe u Meksiku? Zašto i danas nebrojeni hrle u Međugorje? Zašto je neizbrojivi broj ženske a i muške djece nazvan Njezinim imenom ili inačicama Njezina imena? Čemu Njezina

Iz sadržaja

Poruka za sadašnji trenutak
Sve vas želim voditi k svome Sinu Isusu
vlč. Adalbert Rebić

29. obljetnica ukazanja
Kraljice Mira
Naša je sudbina samo Isus iz Nazareta
vlč. Tomislav Ivančić

Razgovor
Nisam isti svećenik prije i poslije Međugorja
Marwan Khoury

Meditacija
Put do životne sreće
s. Dominika Anić

Istraživanje činjenica o ubijenim hercegovačkim franjevcima
I samo jedan uzdignut na čast oltara osvjetlit će nevinu žrtvu toga vremena
fra Miljenko Stojić

Svjedočanstvo
Moja međugorska pjesma: Evo me... Ti si me zvao
s. Sandra Cunzli

Fotografiju na naslovnici ICMM: Dolazak Hodnje mira

GLASNIK MIRA | Utemeljitelj i nakladnik: Informativni centar MIR Međugorje | Glavni urednik: Krešimir Šego | Lektor i korektor: Dragan Naletilić | Adresa: Glasnik mira, Gospin trg 1, 88266 Međugorje, BiH | Tel.: 00 387 36 650 200; 653 327 | Faks: 00 387 36 651 300 | Služba pretplate: 00 387 36 653 342 | E-mail: glasnikmira@medjugorje.hr | Internet: www.medjugorje.hr | Grafičko oblikovanje: Shift, Mostar | Tisak: Fram-Ziral, Mostar | List je prijavljen kod Ministarstva prosvjete, znanosti, kulture i športa Hercegovačko-neretvanske županije pod brojem R-05-05-42-2175-86/06 od 12. siječnja 2006. | Godišnja pretplata (12 brojeva): Hrvatska 120 HRK, BiH 30 KM, europske zemlje 30 €, Švicarska 50 CHF, USA i Kanada 42 €, Južna Amerika 48 €, Australija 51 €

UPLATA PRETPLATE: Iz BiH u KM: Informativni centar MIR Međugorje d.o.o. - Glasnik mira. Naziv banke: Unicredit Bank, Žiroračun broj 33 8120 2 20114 5352 | **Iz Hrvatske u HRK:** Informativni centar MIR Međugorje d.o.o. - Glasnik mira. Naziv banke: Societe generale - Splitska banka d.d., Nalog 14, Broj računa: 2330003-5100201682 | **Iz Njemačke u eurima:** Informativni centar MIR Međugorje d.o.o. Čitluk, Gospin trg 1, 88266 Međugorje. Naziv banke: LIGA BANK EG, Kontonummer: 2155044 (za Glasnik mira), BLZ: 75090300 | **Iz Švicarske u CHF:** Katholische Kroatienmission, Postfach 9057, 8036 Zürich. Naziv banke: UBS AG Zürich - Wiedikon (0270/00), Kontonummer: 805418.40A (za Glasnik mira), IBAN: CH63 0027 0270 8054 1840 A, BIC: UBSWCH33HAN | **Iz svih europskih zemalja u eurima:** Informativni centar MIR Međugorje d.o.o. Čitluk, Gospin trg 1, 88266 Međugorje. Naziv banke: LIGA BANK EG, Kontonummer: 2155044 (za Glasnik mira), BLZ: 75090300, BIC: GENODEF1M05, IBAN: DE88750903000002155044 | **Za sve valute iz drugih zemalja:** Informativni centar MIR Međugorje d.o.o. - Glasnik mira. Naziv banke: UniCredit Bank, SWIFT: UNCRBA 22, IBAN: BA 39 3380 6048 0281 0221

Draga djeco!

S radošću vas sve pozivam, živite moje poruke s radošću, samo tako moći ćete, dječice, biti bliži mome Sinu. Ja vas želim sve voditi samo Njemu i u Njemu ćete naći pravi mir i radost vašega srca. Sve vas blagoslivljam i ljubim neizmjernom ljubavlju.

Hvala vam što ste se odazvali momu pozivu!

25. lipnja 2010.

ukazanja? Zašto potreba razgovarati s Njome? Zašto nebrojeno himana, zanosnih oda, hvalospjeva, pjesama, umjetničkih djela Njoj u čast? Zašto se i suvremena rock-scena bavi Njome, a ona pjevačica uzela je Njezino ime, a koje li paklene i sotonske drskosti kad ta ista navodna *madona* vlastitot kćeri daje ime *Maria Lourdes*?

Lako je odgovoriti: Sve je počelo onoga trenutka kad je izrekla: *Evo mene, sluškinje Gospodnje!* Sve je počelo kad se posvema predala u službu Bogu. Otada Njezina slava ne prestaje u Crkvi i povijesti. Slavimo je kao čudesnu, čudotvornu Mariju, kao posrednicu, kao Majku svoju, zaštitnicu i zagovornicu. Sve najljepše o Njoj izgovaramo u Njezinim Litanijama, stavljamo u Njezino srce i ruke, tako da s punim pravom možemo samo potvrditi ono što je izrekao Vittorio Messori, poznati talijanski novinar, koji je objavio više uspješnica, (među inima i razgovor s današnjim Papom još 1985. te Ivanom Pavlom II. (*Prijeći prag nade*): *Ona stara baka koja prebire svoju krunicu u polumračnom kutku neke kapelice ili crkve mudrija je od svih profesora na papinskim sveučilištima, jer ona, štjući Mariju, ima najbolji i najlakši pristup Marijinu Sinu. A kad se Marija ukazuje, onda se ukazuje pastirima, a ne profesorima.*

Čovjek treba svoju povijest

Sve je počelo u zabitnom kutku nakon pristanka na Božju odnosno anđelovu ponudu. Sve se veliko događa, rađa i raste u tišini, pronicanju, mističnom prožimanju Boga i čovjeka, a ne na tržnicama ovog svijeta. Sve ono veliko u čovječanstvu dogodilo se ne u obliku tehničkih dostignuća, jer nisu najveći dobrotvori čovječanstva

oni koji donose ili pronalaze stalno nova otkrića ili pak oružja, nego oni koji idu u srce bitka i zazbiljne (stari bi kazali *metafizičke*) zbiljnosti, te tu, na izvorištu mudrosti i spoznaje, napajaju svoju dušu i nude to u obliku živodajne vode čovječanstvu.

Ništa nam ne će koristiti ni pomoći svi svemirski letovi, osim što će nam podariti sliku vlastite izgubljenosti ili rubnosti u svemirskim neizmjerjima, ako nemamo sidrište u Bogu. Jednako nam ništa bitno ne pomažu ni pregolemi dalekozori (kao npr. *Hubble*) koji prodiru u dubinu svemira. Time nas samo bacaju na rub svemira, dok istodobno međusobno stvaramo nemjerive razmake, odmake i provalije, koji se ne daju ničim premostiti. Koja korist ići u dubinu svemira, pretraživati nebeske razdaljine, dok istodobno galaksijskim odmacima živimo udaljeni jedni od drugih, svemirski otuđeni, makar pod istim krovom?

Životno je čovjekovo pitanje: Kako pronaći zavičaj? Je li zavičaj vlastita kuća, topli dom, okućnica, vrt, o čemu nebrojeni sanjaju? Ne! Čovjek treba povijest u kojoj je udomljen. Treba korijenje, treba narod, treba svoje mjesto u svijetu, čovjek treba i traži svoju povijest. Čeznja za povijesnom ukorijenjenošću danomice raste u našem svijetu. U potrazi smo za korijenjem, u potrazi smo za domom, za braćom, za zavičajem. Odatle onda i fascinacija, opčaranost Marijom, i u svjetovnim protegama. Kod Marije smo doma, napose ovdje u Međugorju.

Marija je svjesna kako pred Bogom ima vlastitu povijest sa svojim narodom. Sve što je imala kazati, izrekla je u svome veličajnom *Veliča*. U tome hvalospjevu višekratno ponavlja u uzročnoj svezi vlastitu, osobnu život-

Sa svakim novorođenčecom započinje novi svijet, svijet iznovice. To je ravno novom stvaranju. Stoga ponovno otkriće Marije kao majke, i u sekulariziranom svijetu, nosi sa sobom žudnju, čežnju i želju za novim čovjekom, za povratkom u čovjekovo izvorno, edensko stanje, pri čemu moramo svi spržiti ili dati spaliti sve staro, da bi nastalo novo, rodilo se novo.

nu povijest kao i povijest svog naroda s Bogom, rabeći veznike **što, budući da, jer**. To što se s Njome događa ima svoje izvorište u Bogu, koji joj čini silne stvari, koji je pogledao na neznatnost Njezine osobe. Ona, neznatna sluškinja, prepoznaje predobro, daleko bolje od suvremenih teologa, Božje djelovanje i u svjetlu toga djelovanja izriče svoju zahvalnu pjesmu, najzgušnutiju povijest spasenja, zabilježenu u Svetom pismu.

Zaboravili smo kako smo upravo mi ono mjesto gdje Bog djeluje, gdje se događa Božji spas, gdje se može tumačiti i iskusiti Božje djelo u svijetu. A budući da smo nesposobni tumačiti u svjetlu Božjeg djela svoj život i poslanje, izgubili smo pravu povijest pred Bogom. Nesposobni smo kroz *memoria - anamnesis*, tj. predaju i sjećanje, u vlastitom konkretnom životu očitati sudobnost Božjeg djelovanja te nam stoga crkve, a ni Crkva, pogotovo ne *ovakva* domovina, nisu zavičaj, nego više institucija, organizacija, ustroj, struktura, nasilje, nešto tuđe i sl. Moguće je stvarati strategije i planove za trenutne uspjehe i stalne aktivnosti, ali nam ništa ne će podariti ugodaj doma i zavičaja, ni Crkva ni domovina ne budu li marijanske, poput Marije koja začinja, koja je trudna, koja rađa Isusa Krista suvremenom svijetu i čovječanstvu i pod križem prihvaća svu Kristovu braću i sestre za svoju djecu.

Zov i žudnja za izvornim

Ni Isus, ni Marija ne bave se ničim drugim nego jedino čovjekom i njegovom povijesti, odnosno povijesti čovjeka i čovječanstva pred svojim Bogom. Tu se odlučuje o sudbini svijeta, o Božjim snovima spram čovječanstva. Svemu je pak potka želja, čežnja, traženje, žudnja. To je u bitnome sadržaj svih hodočašćenja i dolazaka u Međugorje.

Sa svakim novorođenčecom započinje novi svijet, svijet iznovice. To je ravno novom stvaranju. Stoga ponovno otkriće Marije kao *majke*, i u sekulariziranom svijetu, nosi sa sobom žudnju, čežnju i želju za *novim* čovjekom, za povratkom u čovjekovo izvorno, edensko stanje, pri čemu moramo svi spržiti ili dati spaliti sve staro, da bi nastalo novo, rodilo se novo. U Mariji i preko Marije rodilo se Dijete.

Nakon što je čovjek izgubio pravo na Raj, započeo je svoju emancipaciju od Boga preko kulture, civilizacije, neprestanog uspona i tehničkog napretka. Danas je pak spoznao da ga to ne vodi ni u kakav *novi vrli svijet* (Huxley). Odatle onda i zov za izvornim, žudnja za rajskim, prvotnim, nepatvorenim, čistim, bezgrješnim. Stoga i ljubav te simpatije prema Mariji i svemu onome i Onomu koga Ona donosi svijetu. To pak *novo* ne ćemo pronaći ni u *New- Yorku, New-Englandu, New-Havenu, New-Jersey*, ni u čemu od onoga tzv. *novoga* (prisjetimo se samo koliko ima samo u Americi imena koja počinju s *New - novi!*), o čemu su sanjali i nadali se novopridošli stanovnici Amerike, nego u Isusu Kristu, *novome stvorenju i novome Adamu-Čovjeku*, pred kime postoji samo alternativa: vjera ili nevjera.

Kocke su davno pale, sve je već davno, prije dvije tisuće godina, odlučeno u Mariji. Danas je imperativ trenutka: Ili ćemo širiti vjeru, gradeći kraljevstvo Božje *kojemu nema kraja ni svršetka*, kraljevstvo slobodno od svih demonskih sila, ili će se širiti kraljevstvo Sotone. Za Isusa je jedno jasno: Kraljevstvo je Sotone srušeno, *jer vidjeh Sotonu gdje se kao munja strovaljuje u pakao*. Na nama je donositi svijetu Radosnu vijest kako je Njegovo kraljevstvo posvuda gdje postoje zajednice, bratstva što žive u istinskom zajedništvu, razumijevanju, ljubavi, nenasilno, bez suparništva.

Isus je čisti dar Božji, čudo u svim protegama svog bivanja, čudo koje je stvorilo Crkvu, utroput *Novome*, i to se čudo neprestano kroz povijest obnavljalo u obnoviteljima, svecima, a sv. Franji napose. Isus i danas stvara i piše povijest zajedno sa svojom Majkom i preko našega Međugorja.

Crkva bi prestala biti Crkvom kad bi u njoj prestalo uvijek iznova događati se ono čudo Početka, ono što se dogodilo u Mariji i preko Marije i Njezine suradnje s Bogom u Duhu Svetome. Na nama je oživjeti u ovom vremenu sve izvore koji nas vežu s našim počecima te posvijestiti sebi i drugima s kojih se izvora napajamo, od čega živimo, koji nas duh vodi i prožima te kako možemo s drugima podijeliti sreću i radost u zajedništvu s Marijom.

Sve vas želim voditi k svome Sinu Isusu

Marija vodi ljude k Isusu i prati ih svojim majčinskim blagoslovom. Biblijsko uporište za tu teološku misao nalazimo u Ivanovu evanđelju, u prizoru svadbe u Kani Galilejskoj gdje su se domaćini našli u nevolji zbog nestašice vina. Marija ih je iz te situacije izvukla tako da je njihovu nevolju prenijela Isusu a njima poručila: "Što god vam rekne, učinite!" (Iv 2, 5). Drugo biblijsko uporište je mjesto u Ivanovu evanđelju na kojem se pojavljuje Marija pod križem Isusovim: tu Isus povjerava svoju majku Ivanu, a njega povjerava Majci kao njezina sina.

vlač. Adalbert Rebić

Snimila Lidija Paris

"S radošću vas sve pozivam da rado-sno živite moje poruke!"

Iz mjeseca u mjesec Gospa nam priopćuje svoje poruke kojima nas upozorava da slijedimo put njezina Sina, put križa, muke i trpljenja ali i put slave, proslave i uskrsnuća. Ona to čini s radošću. Značajka je Božjih ljudi da s radošću ukazuju na put Božji. Tako apostol Pavao kliče od radosti zbog udjela Filipljana u evanđelju: "Uvijek se u svakoj svojoj molitvi za vas s radošću molim zbog vašeg udjela u evanđelju od onoga prvog dana sve do sada – uvjeren u ovo: Onaj koji otpočne u vama dobro djelo, dovršit će ga do Dana Krista Isusa" (Fil 1, 4-6).

I Gospa nas s velikom radošću poziva da radosno živimo njezine poruke, jer njezine su poruke sažetak Isusova evanđelja. Njezine su poruke prožete snažnom, živom i životvornom riječju Božjom. Gospa nas sveudilj poziva da slušamo i slijedimo živu riječ Isusova evanđelja. Filipljani zahvaljuju svoj vjernički život riječi Božjoj. Preko njih riječ je Božja išla dalje. Oni su postali njezini najvjestitelji drugima. Oni nisu bili samo slušatelji, nego i darivatelji Božje riječi drugima. Radost je plod ljubavi. A ljubav je krjepost koja dariva, zabadava daje i sudjeluje u tuđim uspjesima. Poput Pavla, i Gospa moli da je ispunimo radošću: "Ispunite me radošću: složni budite, istu ljubav njegujte, jednostušni, jedne misli budite!" (Fil 2, 2). S Pavlom ona nas poziva da budemo radosni, da radosno služimo Gospodinu sve dane života svoga. "A tako i vi budite radosni i radujte se sa mnom!" (Fil 2,18). "Radujte se u Gospodinu uvijek! Ponavljam: radujte se! Blagost vaša neka je znana svim ljudima! Gospodin je blizu! Ne budite zabrinuti ni za što, nego u svemu – molitvom i prošnjom, sa zahvaljivanjem – očitujte svoje molbe Bogu. I mir Božji koji je iznad svakog razuma čuvat će srca vaša i vaše misli u Kristu Isusu" (Fil 4. 4-7).

"Ja vas želim sve voditi k Isusu da budete bliže njemu, mome Sinu"

Ima jedna prekrasna bizantska Gospina slika, ikona, koju kršćanska tradicija zove Maria Hodegetria ili Hodigitrija, hrvatski "Marija pratilica na putu", jedan od Marijinih atributa i jedan od najobljubljenijih tipova Gospinih slika u bizantskoj ikonografiji. Prikazuje Majku Božju u stojećem ili sjedećem stavu: desnom rukom pokazuje na dijete Isusa koje nosi u naručju s lijeve ili desne strane. Dijete Isus desnom rukom blagoslivlja, a u lijevoj drži Sveto pismo. Dijete se blago naginje nalijevo i upire pogled u daljinu. Najstarija je takva ikona bila u Carigradu, u crkvi blizu bazilike

Hagia Sofia (Sveta Mudrost), kraj izvora vode, gdje je bio i azil za slijepce ljude. Iko-na se spominje u nekim izvorima već u 5. stoljeću. Tradicija sliku pripisuje evanđelistu Luki kao slikaru. I Gospina ikona u bazilici Svete Marije Velike (Santa Maria Maggiore) pripada tom tipu ikone. Poruka te ikone glasi: Majka Božja prati vjernike na njihovu putu do Isusa, koji ih blagoslivlja i ukazuje na Sveto pismo kao knjigu života i Božjih zapovijedi.

Marija vodi ljude k Isusu i prati ih svojim majčinskim blagoslovom. Biblijsko uporište za tu teološku misao nalazimo u Ivanovu evanđelju, u prizoru svadbe u Kani Galilejskoj gdje su se domaćini našli u nevolji zbog nestašice vina. Marija ih je iz te situacije izvukla tako da je njihovu nevolju prenijela Isusu a njima poručila: "Što god vam rekne, učinite!" (Iv 2, 5). Drugo biblijsko uporište je mjesto u Ivanovu evanđelju na kojem se pojavljuje Marija pod križem Isusovim: tu Isus povjerava svoju majku Ivanu, a njega povjerava Majci kao njezina sina. U Ivanu su svi ljudi povjereni Mariji kao svojoj Majci. Ona se stoga za ljude brine majčinskom brigom i ljubavlju i prati ih na putu do Isusa.

"...u njemu ćete naći pravi mir i radost vašega srca!"

Isus Krist je naš mir. "Doista, on je mir naš, on koji od dvoga učini jedno: pregradu razdvojenosti, neprijateljstvo razori u svome tijelu. Zakon zapovijedi s propisima obeskrjepi da u sebi, uspostavljajući mir, od dvojice sazda jednoga novog čovjeka te obojicu u jednome Tijelu izmiri s Bogom po križu, ubivši u sebi neprijateljstvo. I dođe te navijesti mir vama daleko i mir onima blizu, jer po njemu jedni i drugi u jednome Duhu imamo pristup Ocu" (Ef 2, 14-18). Kristovo mirotvornost prikazano je u objavi kao najobuhvatnije Kristovo djelo. Krist je naš mir, jer je pomirio Židove i pogane, Grke i Rimljane, crnpute i bjelopute ljude. Sve je pomirio oblikovavši u sebi novoga čovjeka, izmirivši sve ljude s Bogom. To se dogodilo na križu, u njegovoj smrti i u njegovu razapetome tijelu. Mir je prema tome izlivanje mesijanskoga spasenja (Dj 9, 31), djelovanje Duha Svetoga (Rim 8, 6), bitan čimbenik novoga života u Božjem kraljevstvu (Rim 14, 17).

I radost je povezana s Kristovom osobom i sa spasenjem koje nam je Bog u njemu darovao. U Bibliji Prvog (Staroga) saveza radost ima demonstrativno obilježje: radost je učinak Božje moći i pomoći, njegove slave i njegovih djela (Ps 47, 2). U još većoj mjeri Novi savez je određen radošću: radost je povezana s Kristovom osobom. Isusovo evanđelje obilježeno je kao "radosna vijest"

Osobito evangelisti Luka i Ivan vole isticati radost. Marija svojim posjetom Elizabeti izaziva u njoj silnu radost te Elizabeta priznaje Mariji: "Blagoslovljena ti među ženama i blagoslovljen plod utrobe tvoje! Ta otkuda meni da mi dođe majka Gospodina moje-ga? Gledaj samo! Tek što mi do ušiju dopri-je glas pozdrava tvojega, zaigra mi od rado-sti čedo u utrobi" (Lk 1, 41). Marija kliče od radosti: "Veliča duša moja Gospodina, klik-će duh moj u Bogu, mome Spasitelju, što po-gleda na neznatnost službenice svoje: odsad će me, evo, svi naraštaji zvati blaženom" (Lk 1, 46-48). Mudraci se raduju što su ponov-no pronašli zvijezdu (Mt 2, 10). Ivan Krstitelj je ispunjen radošću, jer je Kristu doveo novi narod Božji kao novu zaručnicu (Iv 3, 20), Isus se raduje zbog učenika kojima je dano doživjeti Lazarovo uskrsnuće (Iv 11, 15). U prispodobi o izgubljenom ovci Isus iskazu-je svoju radost zbog grješnika koji se obra-tio (Lk 15, 5). Radovati se trebaju i oni koji su progonjeni zbog pravednosti budući da je njihova nagrada na nebu velika (Mt 5, 12). Njihova će se žalost jednoc pretvoriti u ra-dost (Iv 16, 20s).

Radost je oblik ponašanja Isusovih učeni-ka. Trebaju se radovati što su njihova ime-na upisana na nebu (Lk 10, 20). Ako budu živjeli prema njegovim zapovijedima, u nji-ma će biti savršena Isusova radost (Iv 15, 11). Radost stoji u središtu Isusovih prispodoba. U njima je često kraljevstvo Božje usporede-no s gozdom ili ženidbenim slavljem, koji su za istočnjake bili prigoda za posebnu radost (usp. Mt 9, 15). Radost što se nasljeđuje Isu-sa da bi se dospjelo u Božje kraljevstvo nalik je radosti nekoga čovjeka koji nađe blago u njivi ili nadasve skupocjeni biser: zbog rado-sti što ih je pronašao, sav radostan prodat će sve da bi ih se dokopao (Mt 13, 44s). Uskr-sli Isus stvarni je razlog radosti kršćanske za-jednice. Učenici se raduju što su vidjeli uskr-sloga Gospodina (Iv 20, 20). Oni su radosni sa susreta sa sakramentalnim Kristom u lomljenju kruha (Dj 2, 46). Radost u Gospo-dinu mora biti temeljnom crtom kršćanske zajednice (Fil 4, 4). Poput Isusa Krista, i apo-stol Pavao poziva na radost (usp. 2 Kor 13, 11). Pavao se raduje trpljenju, jer time upot-punjuje Kristove patnje (Kol 1, 24).

Prema Novome zavjetu radost je plod Duha Svetoga i spominje se zajedno s krje-pošću ljubavi (Gal 5, 22), vjere (Fil 1, 25), nade (Rim 12, 12) i mira (Rim 14, 17). Ra-dost je za kršćanina u ovom svijetu plod ot-kupljenja; ona je s mirom i slobodom bi-tan element stvarnosti spasenja. Kršćanin se nada savršenoj radosti u vječnosti, u zagrlja-ju s Bogom, Ocem ljubavi (Otk 19, 7). Na-akon Pavla, i Gospa isto svjedoči u svojoj po-

ruci: "U njemu ćete naći pravi mir i radost vašega srca!"

"Sve vas blagoslivljam i ljubim neiz-mjernom ljubavlju"

Po Svetom pismu, osoba koja blagoslivlja iskazuje osobi koju blagoslivlja svoju naklonost i ljubav. Gospa kao majka Mesijina, "blagoslovljena među ženama", sada sama blagoslivlja. Blagoslovljeni može i sam blagoslivljati. I Isus, kojega narod blagoslivlja kao Mesiju (Mk 11, 9s), u Blaženstvima blagoslivlja sve one – siromašne, ožalošćene, krotke, gladne i žedne pravednosti, milosrdne, mirotvorce, čiste srcem, progonjene (Mt 5, 3-11) – koji same sebe ne ubrajaju u blago-slovljene. Jer, Bog je Krista "poslao k vama, da vas blagoslovi", kaže Petar (Dj 3, 26).

Gospa nas ljubi neizmjernom ljubavlju! Radosna je vijest Novoga zavjeta da je Bog u Isusu Kristu svima nama darovao i obećao svoju ljubav konačno i neopozivo. U Isusu-vu postojanju za druge, u njegovu umiranju za nas, postala je ljubav Boga Stvoritelja za-vršnim događajem svijeta. Otada je ova lju-bav svim ljudima otvorena kao mogućnost odgovora na Božji poziv. Ljubav je Božja do-gađaj i događanje Duha Božjega: "Ta ljubav je Božja razlivena u srcima našim po Duhu Svetom koji nam je dan!" (Rim 5, 5). Duh Božji, Božja stvarateljska snaga, događa se kao ljubav. U hebrejskom je jeziku riječ za "duh" (ru'ah) ženskoga roda. Duh Sveti (žen-skoga roda!) stvara novi život, neprestano i svugdje. Ljubav je konkretiziranje Duha Sve-toga.

Postoji čvrsta veza kojom su Duh Sveti i Marija povezani. Marija je ikona Duha Sve-toga: od nje počinjemo slaviti i častiti Duha Svetoga, koji je u njoj ostvario velike stva-ri. Djevoja Marija svojim je specifičnim prihvaćanjem Duha Svetoga, u Navještenju i na Duhove, postala pneumatofora, nosite-ljica Duha, po svoj svojoj izvrsnosti. Ona je "posvećeni šator" u kojem prebiva i počiva Duh Sveti. "Duh je Božji lebdio nad voda-ma!" (Post 1, 2) kad se radilo o prvom stva-ranju. Kad se radilo o drugom stvaranju, o novom stvaranju, Duh je opet intimno prisutan – lebdi nad Marijom – te tako "obnavlja lice zemlje". Kao Majka Gospodina našega Isusa Krista, ona je živo sredstvo, vivum instrumentum, Duha Svetoga.

Evo razloga, zašto nas Marija ljubi neizmjernom ljubavlju. U ljubavi sviće slava Božja, dolazi Bog u svome Kristu k nama. Dolazi k nama i po njegovoj Majci Mariji. Ljudska ljubav dolazi od Boga i tko ljubi taj je rođen od Boga, taj spoznaje, doživljava i susreće Boga (1 Iv 4, 5-7). Jer: Bog je ljubav (1 Iv 4, 16).

Proslavljena 29. obljetnica Gospinih ukazanja u Međugorju

Od utorka, 15. lipnja, kada je započela devetnica Kraljici Mira, župljani i hodočasnici svakim su danom u 16 sati molili kronicu na Brdu ukazanja – Podbrdu, kao čin osobite zahvale Bogu za sve milosti udijeljene preko Nebeske Majke. Večernji molitveno-liturgijski program započinjao je u 18 sati molitvom krunice, slijedila je svečana sv. Misa u 19 sati, koju su prvih sedam dana predvodili međugorski franjevci. Posljednja dva dana devetnice te večernju sv. Misu na 29. obljetnicu predvodio je prof. dr. Tomislav Ivančić, iz Zagreba. Staze uz Brdo ukazanja i Križevac svakim su danom postajale tješnje zbog broja hodočasnika koji se iz dana u dan povećavao.

Hodnja mira

Tradicionalna Hodnja mira, koja je započela 24. lipnja 1992., na dan kada su djeca u zaseoku Podbrdo u Bijakovcima, godine 1981. ugledala Ženu s djetetom u naručju, ove je godine bila najposjećenija. Prisjetimo se, te ratne 1992. u Hodnji mira sudjelovalo je tristotinjak hodočasnika iz svijeta, koji su Kraljici Mira došli zahvaliti za sve milosti te moliti za mir. Broj je iz godine u godinu rastao pa se ove godine tisuće vjernika zaputilo u procesiji s križem od samostana na Humcu do crkve u Međugorju. Hodnja je započela molitvom i blagoslovom u šest sati ujutro te nakon četiri i pol sata hoda, uz molitvu i pjesmu, pristigla pred međugorsku župnu crkvu sv. Jakova.

Obljetnica

Nakon redovitoga večernjeg molitvenog programa već su pristizali i prvi hodočasnici pješaci. Te noći s 24. na 25. lipnja, ceste prema Međugorju iz svih smjerova bile su pune pješaka, mnogi od njih bosonogi. Iako umorni od pješaćenja, nije nedostajalo vjerničkog raspoloženja za sv. ispovijed i sv. Mise koje su slavljene svaki sat, od 5 sati ujutro. Župna crkva bila je otvorena od 4 sata ujutro, kad su pred njom čekali poglavito mladi hodočasnici-pješaci spremni za ispovijed i Misu. Na dan obljetnice čitav prostor oko crkve pretvorio se u veliku ispovjedaonicu, a na sv. Misama zabilježeno je preko 400 svećenika. U popodnevnom sa-

tima prof. Ivančić održao je prigodnu katehezu te predvodio svečanu večernju sv. Misu, u suslavlju s hercegovačkim provincijalom dr. fra Ivanom Sesarom i 210 svećenika sa svih 5 kontinenata. Tijekom dana na hrvatskom je jeziku slavljeno 7, a na jezicima hodočasnika 13 sv. Misa. Nakon toga, u 22 sata, program se nastavio redovitim cjelonoćnim klanjanjem do 7 sati ujutro. Nebrojeno mnoštvo hodočasnika ovih dana oko obljetnice, osim na hrvatskome, molitveni program pratilo je i na simultano prevodene jezike: engleski, francuski,

njemački, talijanski, poljski, slovački, ruski, mađarski, korejski, arapski, španjolski, portugalski, češki, flamanski, kineski, rumunjski. Molitveni programi i kateheze povremeno su prevodeni i na još neke jezike. Uz brojne nenajavljene, Ured informacija u Međugorju zabilježio je, osim hrvatskih hodočasnika, skupine iz Mađarske, Italije, Njemačke, Austrije, Francuske, Irske, Kanade, V. Britanije, SAD-a, Belgije, Portugala, Koreje, Slovačke, Španjolske, Meksika, Poljske, Kine, Rumunjske, Izraela, Libanona, Slovenije, Češke te Ukrajine.

Propovijed, 25. lipnja 2010.

Naša je sudbina samo Isus iz Nazareta

Kako te Bog voli! Kršćanine, blago tebi, kako te Bog ludo voli! Ali, prijatelju, recimo to jedni drugima. Naučimo se pozdravljati riječima: Lijepo je što postojiš! Ne boj se, bit će dobro! Bog je s tobom! Reci svojoj duši: Vjerujem, kao Gospa! Tada će Međugorje zapravo dobiti razlog postojanja.

prof. dr. Tomislav Ivančić

Blago tebi što si povjerovala da će se ispuniti što ti je Gospodin rekao, čuli smo danas u evanđelju. Čuli smo još jednu rečenicu: "Narod koji je u tmini hodio svjetlost vidje veliku". Tako je zagonetan čovjekov život. Ama baš nitko od nas i nitko od sedam milijarda ljudi u svijetu ne zna odakle smo došli na svijet, kamo odlazimo sa smrću, zašto su jedni muški a drugi ženski, zašto su jedni hendikepirani a drugi zdravi, jedni bogati a drugi siromašni. Zašto, zašto, zašto... pitanja se redaju a nemamo nigdje odgovora. Toliko smo ponosni na znanost, na istraživače i znanstvenike, ali zapravo baš nitko od njih ne zna ono što je temeljno u našem životu na zemlji. Shvaćate li da znanost uopće ne zna što je život, a neprestano učimo biologiju – nauku o životu. Da znanost ne zna što je to psiha, a učimo psihologiju – nauku o psihi. Da znanost proučava antropologiju – nauku o čovjeku – a da nitko ne zna tko je to zapravo čovjek. Odakle čovjek? Odakle mu misao, odakle mu govor, odakle tolika djela koja je učinio na zemlji? Gradove, strojeve, tehnologiju, vrhunske rezultate? Odakle čovjeku ta moć? Istovremeno ponos što smo toliko toga sagradili, a onda

poniženje – ne samo poniznost nego poniženje – zašto ništa ne znamo o sebi? Zašto baš nitko od nas ne odlučuje o svojoj sudbini? Želi li griješiti ili ne? Kako će živjeti? Ništa mi ne znamo o svojoj sudbini, prijatelji. Znanost nam je dala samo ono što je oko nas, ali što je u nama? Koliko ovih dana samo promatrate i hodate među ovim drvećem i po ovoj travi... zašto drveće šuti? Zašto nitko od nas ne zna razgovarati s cvijećem i s travom? Zašto je sve tako čudesno, tajnovito i zagonetno? Pored sve svoje znanosti mi nemamo sudbinu u svojim rukama. Ne možeš sam sebi dati ni život, ni nebo, ni ništa.

Bog te je izvadio iz svog srca

Eto zašto stojimo ovdje u ovako velikom broju, poštovani vjernici. Znanost nam daje samo jedan vid života. Crkva nam daje onaj drugi i kaže nam: čovječe, ti si veličanstveno biće. Bog te je htio stvoriti, izvadio te iz svojega srca i uživa što ti postojiš. Bog nije razočaran ni kada sagriješiš, nego je poslao svojega Sina i rekao: idi, umri za njih da vide koliko ih volimo. Idi, neka kapljice tvoje krvi padnu na sve njihove grijeh, sve njihove strahote i sve njihove zločine. Reci im da ih volimo i da nam se smi-

ju vratiti. Njegov Sin je došao i govorio. Bog je izabrao jednu ženu da bi rodila toga Sina i napunio ju je Duhom Svetim, očistio ju je od svih njezinih grijeha i dao joj je da bude suradnica u tom spasenju čovječanstva. Sada stojimo pred tom Marijom i pitamo se: a što se to zapravo događa ovim takozvanim vidiocima? Što to oni vide i kako to oni vide? Kažu, zapravo, da prije nego će imati ukazanje osjete kako kroz njih struji neka sila i da ih ta sila tako podigne da sami ne znaju gdje su i sve nestaje. Oni više ne osjećaju svoje tijelo, ne vide ništa ovozemaljsko nego samo tu Ženu ispred sebe koja im govori i koju prepoznaju kao Isusovu majku. Kad se vrte iz toga viđenja ili ukazanja, oni su na neki način onemogućeni da se ovdje snađu. Oni gledaju i traže, ne znaju potpuno reagirati dok iz njih ne ode ta snaga i sila... a mi se pitamo što to oni mogu vidjeti.

Ako ste čitali Bibliju, onda ste mogli vidjeti u 3. poglavlju Knjige Postanka da su Adam i Eva svako poslijepodne razgovarali s Bogom. Oni su dakle fizički, tjelesno, vidjeli Boga, razgovarali i drugovali s njim. A što se iza toga dogodilo? Istočni grijeh. Nisu vjerovali Bogu nego su vjerovali zmiji. Zmija im je rekla: ako

uzmete ono što je Bog rekao da ne smijete uzeti, ako dirnete u svoju savjest, ako budete neposlušni Bogu otvorit će vam se oči, vidjet ćete da ste bogovi, postat ćete kao bog... i povjerovali su ocu laži, lašcu i ubojici ljudi. Od tada nitko od nas više ne može fizički tako razgovarati s Bogom jer smo izbačeni iz raja. Zašto? Biblija ne kaže za kaznu, ne, nego jer smo dirnuli u savjest. Sada, ako još dirnemo u život, u drvo života, kako to opisuje Biblija, tada ćemo zauvijek biti prokleti, tada smo odlučili o svojem negativnom budućem životu – samo zlo i pakao. Zato ih Bog ne izbacuje iz raja da ne bi došli do tog drva života, nego da bi imali mogućnost učiniti obrat i reći: žao nam je, Gospodine. Svaki od nas ima tu mogućnost. Gospodine, oprost, žao mi je, ne želim učiniti ono što su učinili prvi ljudi. Želim biti tvoj vjerman, želim vjerovati kao Marija, da se i meni kaže: "Blago tebi što si povjerovala u ono što je život!"

Svijet od nas traži svjedočenje, svjedoke

Izbačeni smo... i od tada ne možemo tako lako vidjeti Boga. Sjetimo se, apostoli i ljudi gledali su Isusa, i svaki su se put iznova pitali, je li to doista on. Tko je on zapravo? Jesi li ti Ilija, jesi li ti Mesija, jesi li ti onaj koji ima doći? Tko si, reci nam?! Ne znamo! Čak i nakon uskrsnuća apostoli gledaju Isusa, imaju ukazanja, i teologija kaže isto što kažu i naši vidioci: i oni su doživjeli kako ih zahvaća jedna sila Duha i daje im nove oči, jer drugi nisu mogli vidjeti isto, nego samo oni kojima je to dano: apostoli i učenici. A onda Isus svojim uskrslim tijelom dolazi bliže njima, bliže našem fizičkom, tvrdom svijetu – i tada su neko vrijeme mogli drugovati s njime. Tada su imali viđenja Uskrsloga Krista. Ali unatoč toga što su ga gledali poslije uskrsnuća i što su s njime drugovali, i što su gledali sva čudesa prije njegove smrti i uskrsnuća, oni se nisu promijenili, oni se nisu obratili! Oni su mislili samo na jedno: sada ćemo napraviti novo židovsko kraljevstvo, on će biti kralj a mi ćemo biti doministri! Kako su se prevarili! Oni dakle ni tada još uvijek nisu mislili drugačije; promijenili su se tek nakon Duhova. Dobili su nove oči, nove uši, novi govor! Oni su prije bili privremeno poslani da

obraćaju ljude, da im žele mir i da čine čudesa, sve su imali, pravi karizmatici, ali nikoga obratili nisu! Vratili se sami, jadni učenici! Ali na dan Pedesetnice događa se obrat: jedan Petrov govor, jedna propovijed, i 3000 ljudi postaje kršćanima! Životni obrat! Duh Sveti jedini je koji onima koji povjeruju u Isusovu riječ omogućuje da ta Isusova riječ u njima postane djelo. To je bitno. Ako u našim Misama toliko slušamo riječ Božju, i ako toliko možda čitamo riječ Božju, pitanje je: molimo li Duha Božjega neka tu riječ ostvari u nama? Samo Duh Sveti to može ostvariti, samo je on u Mariji mogao utjeloviti Isusa Krista, Riječ Božju. Samo on to može učiniti u tebi.

To je, zapravo, ono jedino što nama danas treba. Pavao VI. kaže u enciklici "Evangelii nuntiandi" da danas kao nikada svijet od nas očekuje da svjedočimo da vidimo Boga. Da budemo kao Abraham koji je gledao i vidio nevidljivoga. Isus je rekao: blago očima koje nisu vidjele. Oči. Blago onima koji su povjerovali, koji su vidjeli nutarnjim očima. To je ono što Crkva danas treba. Papa Ivan Pavao II. tako je lijepo rekao uoči Jubileja 2000.: ono jedino što nam kao Crkvi treba jest obraćenje, jer svijet od nas traži svjedočanstvo, svjedoke. Reci te nam gdje je Bog, gdje je Krist? Svijet ne zna odakle smo i kamo idemo, što će biti s nama... zašto zlo, zašto ratovi, zašto nagomilavamo oružje... ljudi ne znaju i gledaju u vas: hoćete li vi što znati, vi koji ste bili u Međugorju? Što Bog misli s nama? Što će biti sa svijetom? Kakav čovjek treba biti? Hoćeš li ti komu moći uvjerljivo odgovoriti na njegova pitanja?

Crkva je Isus Krist, Duh Sveti

Svijet je u tjeskobi. Europska unija je u teškim krizama. Ne samo duhovnim – tu je najdublje pala – nego i ekonomskim i političkim i moralnim krizama. Da ne govorimo o čitavom svijetu. Čitav svijet gleda u Crkvu i pita se: imate li što? I onda, naravno, zlo u svijetu hoće Crkvu što više zablattiti, da nas od nje odvrti, da se ne vidi onaj sjaj Isusa Krista. Crkva, to nismo ni mi, mi smo tijelo Crkve, grješni ljudi koji stalno trebamo obraćenje. Crkva je Isus Krist, Duh Sveti, to je bit Crkve. Bez Isusa Krista, koji

je u središtu i u našim euharistijama, Crkva ne bi bila Crkva. I najveći i najgenijalniji pape nisu ništa, oni su samo ponizni službenici Isusa Krista, samo ponizni službenici nas, vjernika.

Što, dakle, učiniti? Zanimljivo mi je kako je Međugorje doživio kardinal Schönborn. Kada su ga pitali, zašto ste došli ovamo, odgovorio je: Došao sam vidjeti odakle Gospi takva savršena pastoralna načela. Mi se svi mučimo i katehiziramo i evangeliziramo i sakramentaliziramo ljude, i što sve ne radimo, a ljudi nam odlaze iz crkve, a Gospi dolaze u crkvu. Zašto? Upravo to što je rekao Ivan Pavao II. Ljudi danas žele na tvome licu očitati Isusovo lice. Ljudi znaju da na svijetu među sedam milijarda ljudi nema nijednoga tko nam može reći što će biti s nama, tko nas može zaštititi od zla, katastrofa, užasa, muka, zločina i vlastitih grijeha. Nema nikoga. Naša je sudbina samo Isus iz Nazareta. Jedina povijesna osoba koja zna, jedina koja ima moć spriječiti svako zlo, jedina koja nas vodi k Ocu, koja daje smisao, jedina osoba koja nas beskrajno, beskrajno voli.

Što dakle učiniti nakon ovog našeg hodočašća ovamo? Samo jedno. Papa Pavao VI. kaže u svojoj enciklici "Evangelii nuntiandi": vjerujete li vi ono što propovijedate? Propovijedate li ono što živite? A živite li to što propovijedate? Drugim riječima: da li i u jednom od nas ovdje prisutnom riječ koja se propovijeda postaje tijelo, postaje stvarnost? Promijeni li se itko od nas nakon propovijedi? Evo toliko svecnika... toliko propovijedi... pa da li se itko promijeni? Gledam svoj grad Zagreb nedjeljom. U crkvu ljudi uđu donekle radosni, izlaze još tužniji nego što su ušli. Kako to? A išli su na radosnu vijest, na susret s Isusom. Da su se susreli, ne bi tako jadno izgledali.

Duh je najjača sila u nama

Nama je dakle načiniti ono što je Elizabeta rekla svojoj nećakinji Mariji kada joj je došla u pohode: Blago tebi što si povjerovala da će se na tebi ostvariti ono što ti je rekao Gospodin. Blago vama ako vjerujete sve ono što sam vam govorio ovih dana, ono što smo čuli u čitanjima i propovijedima, u klanjanjima... blago tebi ako povjeruješ da će ti se doista dogoditi pro-

mjena života. Kad odlaziš bolestan u bolnicu, vjeruješ li da ćeš izaći zdrav? A zašto ne vjeruješ da ćeš izaći zdrav kad uđeš u bolnicu Isusa Krista? I kad uzimaš antibiotike, vjeruješ li da ćeš nakon toga biti zdraviji? A zašto kad uzmeš Tijelo Kristovo ne vjeruješ da ćeš izaći odavde svetiji, duhovno zdraviji, inteligentniji, veći čovjek? Zašto? Zašto tako olako primamo Božju riječ, tako olako se pričlašćujemo, a da nitko ne vjeruje da se nešto treba dogoditi? To je, zapravo, užasno. Mi smo izdali sami sebe. Mi više ne vjerujemo u temeljne stvari, prijatelji! Vjeruješ li da postoji Bog? Da je taj Bog tebe stvorio? Da si na njegovu sliku stvoren i da te krštenjem učinio svojim djetetom, i da Bog ima samo jednu muku: kako da te uvjeri pa da mu povjeruješ. Jedina Isusova i Gospina muka je: zašto mi ne vjerujete? Isus kaže: gledajte, raspet sam, nemam vam što drugo reći. I ne zato da me žalite, nemojte me žaliti, ja sam ponosan što sam bio raspet za vas jer vas volim, ali mi je tuga u srcu: zašto ne vjerujete da vas zaista volim i da vas želim preobraziti i da želim da budete poput Abrahama koji vidi nevidljivoga, i da ljudi na vašim licima otkriju Gospino i Isusovo lice? Kako je moguće da na djeci ne prepoznajete lik oca i majke? Zar nisu djeca slična roditeljima? I ako je Bog tvoj Otac, zašto nisi sličan njemu? I ako je Marija tvoja Majka, zašto nisi slična njoj? I ako je Isus tvoj brat, kako da niste slični, isti, kako da ne govorite isti jezik, kako da nemate isti mentalitet, iste misli, ista djela?

Prijatelji, nadam se da vam je jasno. Naša je sudbina samo Isus Krist, i budućnost Europe i svijeta samo je u njemu. Ukoliko se mi koji smo pozvani da vjerujemo, mi koji smo pozvani da ga gledamo licem u lice u euharistiji, u riječi, u svojoj savjesti, ukoliko se mi dakle ne budemo obratili njemu i gledali ga, svijet će biti tužan jer ne vidi više nikakve nade. Ako svijet često i blati Crkvu, ako i zakoni nastoje maknuti Crkvu iz javnog i političkog života i staviti je u kut, u sakristiju, to je zato što nismo ono što bismo trebali biti. Zašto ne postanemo ono što možemo biti? Zašto smo stalno ono što jesmo? Tužno je uvijek biti isti. To je starost, to je smrt. Zašto se ne bismo danas promijenili bar u jednom? Zašto

ne bismo od danas drugačije molili kronicu, drugačije Zdravomariju, da kad moliš Zdravomariju gledaš Mariju i ona ti se smiješi i ti joj govoriš? I kada se križaš da znaš da te Isusov križ oslobađa od svih tvojih muka i krivnji. Kada govoriš: U ime Oca i Sina i Duha Svetoga – ti ulaziš u Presveto Trojstvo! Ima li neka ljepša molitva? Kada moliš kronicu, zar ne shvaćaš da je to čitavo Sveto pismo, čitava Objava? Vjerovanje, Očenaš koji je sažetak cijeloga evanđelja, Slavaocu... Zdravomarijo kao što je anđeo rekao... dok izgovaraš Zdravo Marijo i Sveta Marijo reci joj: Marijo, pričaj mi o Isusu... Cijeli tvoj duh usmjeren je na Mariju i ona ti govori... Kako volim moliti kronicu na šetnjama... gledam Mariju u duhu i slušam kako mi kaže: bila sam na Kalvariji, ali bila sam i u Betlehemu s njime... Mogu ti pričati kako je to... na grudima sam ga nosila i došla, bježali smo u Egipat – kako sam se bojala... tri dana smo ga tražili u Jeruzalemu, znaš kako me muka uhvatila: tri dana ne možeš naći vlastito dijete! Kada vam to Marija ispriča, vi postajete drugačiji. Vidite Mariju i vidite Boga... Iako ne možemo gledati Boga fizički, kako su to ljudi mogli prije istočnoga grijeha, ostalo je nešto u našem duhu da ga možemo dokučiti ako se sabere u toj duhovnoj dimenziji. Samo da se upitaš: tko sam ja, i već si na duhovnoj dimenziji, već si izbjegao psihofizičku... već si novi čovjek, jer Duh je najjača sila u nama. Kada tako dakle činiš svaki dan, onda vidiš da si i kršten i krizman, da imaš Duha Svetoga, da imaš mogućnost vidjeti. Nemojte zavidjeti vidiocima da vide nešto što vi ne možete vidjeti, nego radije žalimo jedni druge i sami sebe zato što ne gledamo ono što možemo vidjeti. Daleko se lakše vidi ono iznutra nego ono što vide vidioci. Ali ako nas oni mogu ovako okupiti zbog onoga što vide, da vidite kako će nas onda okupiti ono kada mi gledamo Boga svojim duhovnim očima! Zašto su sveci okupljali ljude? Zašto je gotovo svaki svetac imao ljude koji su ga slijedili? Redovnici, redovnice, razni pokreti? Svetac nikad ne može ostati sam. A tko je svetac? Onaj komu se može reći: blago tebi što si povjerovao!

Kršćanine, kako te Bog voli!

Kada se vratimo kući, poštovani hodočasnici, napravite jedan životni plan. Točno si napravite plan kako ćete čitati Sveto pismo. Kako ćete od sada raditi znak križa, kako ćete od sada pratiti svete Mise... jamčim vam da ćete uskoro u Međugorje pisati pisma: promijenio sam se, sretan sam! Oko mene se okuplja sto novih ljudi, tisuću u mojoj župi, svi se vraćaju u crkvu kada su vidjeli da se može biti drugačiji i sretniji i čovjek koji čini Božja djela! Sve što nam je Bog dao, svi darovi stoje pred nama kao ponuda. Ljubav Božja stoji pred tobom. Ne moraš ništa činiti niti se truditi, samo prihvati. Povjeruj. Kao što vjeruješ hrani koju dobivaš u restoranu da nije otrovna, kao što vjeruješ liječniku da ti je propisao pravi lijek i dao pravu dijagnozu. Zašto samo Isusu ne vjeruješ? Što ti je učinio taj čovjek iz Nazareta da mu ne vjeruješ? Od njega brojimo godine. Od njega je potekao taj pokret koji zovemo Crkva. Od njega jedino možeš dobiti sve, jer nam ni jedna religija ne može reći što je s čovjekom. Religije su samo ljudsko djelo, ovozemaljsko. Jedini je on došao s druge strane života. Zato što je Bog može nam reći čiji smo, tko smo i kamo ćemo poći.

Ako večeras zavolimo Gospu, a onda njezinog Sina Isusa, pa onda preko Isusa dođemo k Ocu jer se samo po Isusu može do Oca, pa zagrlimo Oca večeras... Kako je lijepo gledati djecu kako se zatrcu mami u krilo pa je zagrlje... kako je prekrasno gledati oca kako nosi malo dijete, a dijete ga zagrlilo oko vrata... zašto ti tako ne zagrliš svoga Oca nebeskoga? Bojiš li se ti Boga ili ga voliš? Prijeti li Bog tebi ili ti prašta? Hoće li tebe Bog u nebo ili u pakao? U pakao ideš ti sam ako ne daš Bogu da te odvede u nebo, a on bi te htio odvesti u nebo kao desnog razbojnika... Kako te Bog voli! Kršćanine, blago tebi, kako te Bog ludo voli! Ali, prijatelji, recimo to jedni drugima. Naučimo se pozdravljati riječima: Lijepo je što postojiš! Ne boj se, bit će dobro! Bog je s tobom! Reci svojoj duši: Vjerujem, kao Gospa! Tada će Međugorje zapravo dobiti razlog postojanja. Tada će nova komisija morati reći: da, svi bismo trebali poći tamo da naučimo u Marijinoj školi ljubiti Isusa i biti Božja djeca. Amen.

Nisam isti svećenik prije i poslije Međugorja

Libanonci su jako blizu Gospi, mi smo, mogu kazati, marijanska zemlja. Duboko osjećamo Gospinu zaštitu i pomoć kroz našu kršćansku povijest. Razumijemo Gospine poruke, nekako su nam blizu. Zahtjevne su i traže svakidašnje odricanje, no znademo da drugoga puta nema.

Anton i Kristina Merković

Snimio Anton Merković

Molimo Vas, poštovani velečasni Marwane, recite nam gdje ste rođeni, gdje živite i gdje djelujete kao svećenik?

Rođen sam u Libanonu, u planinskom kraju Cartaba. Godine 1963. završio sam školu kod časnih sestara u Beirutu. Poslije sam radio u maronitskoj zajednici oca Antona Tarabeja u Monaku. Godine 1978. posjetio sam ga u Sv. Dolini i čuo sam kako mi govori da bi volio da idem moliti s njime. Rekao mi je da ću ući u samostan u blizini grada Jounieha. Ušao sam u taj samostan tijekom rata, 1978. godine. Taj je samostan u području zvanom "Zelena linija", dakle baš na crti koja je dijelila muslimane i kršćane. Pola ga je bilo uništeno. Tu sam studirao do 1981., a potom sam studij nastavio u Rimu, gdje sam studirao filozofiju i teologiju do kraja 1989. Te sam godine bio zaređen za svećenika.

Kažite nam nešto o Crkvi u Libanonu?

Naša je Crkva progonjena Crkva, u prošlosti i danas. Osnovao ju je sv. Maron, zato se i zovemo maronitima. Ima nas oko 350 svećenika. Zahvaljujem Gospi na svim molitvama za kršćane u Libanonu, zahvaljujem joj što smo se oslobodili i uspjeli se izvući iz rata, Crkva je sad puna mladih snažne i duboke vjere.

Kad ste čuli za ukazanja u Međugorju?

Bilo je to 1983. godine, uzeo sam nekoliko Gospinih poruka i preveo ih na naš, arapski jezik. Kad god bih čitao te poruke, u srcu bih osjetio slatku radost i toplinu. I dan-danas se toga sjećam. Velika mi je želja bila jednoga dana doći u Međugorje. Godine 1986., jedne smo večeri u jednoj kući imali molitveni susret. Gospođa koja je sjedila pokraj mene dala mi je Gospinu sliku, blagoslovljenu na Gospinu ukazanje. Osjetio sam kao da mi je Gospa dala svoj blagoslov. Uzeo sam tu sliku kao lijek za svoje srce, i dan-danas uvijek je imam uza se. Godine 1998. dobio sam odobrenje od svoga poglavara da mogu hodočastiti u Međugorje. Putovao sam s jednom libanonskom

grupom od 50 ljudi. Nikada ne ću zaboraviti to prvo hodočašće, bilo je posebno. Bio sam jako zahvalan Kraljici Mira na svim milostima koje sam primio. Tada sam u svom srcu osjetio veliki plamen ljubavi prema Bogu. Kad sam se vratio u Libanon, počeo sam dijeliti taj blagoslov, osjetio sam plamen ljubavi u sebi i želju da taj blagoslov i tu ljubav podijelim s drugima. Nije to bilo nikakvo čudo, bilo je to Gospino djelo. Već tada smo svakodnevno imali večernji program kao onaj u međugorskoj crkvi. Molili smo kronicu, nakon toga smo slavili svetu Misu, imali smo euharistijsko klanjanje, potom blagoslov nabožnih predmeta i molitvu za ozdravljenje duše i tijela. Taj program danas imamo svakoga ponedjeljka i četvrtka, tada je crkva uvijek prepuna, posebno mladih.

Nastavili ste dolaziti u Međugorje?

Već sam rekao, moje prvo hodočašće u Međugorje bilo je vrlo upečatljivo, ostavilo je snažan dojam na mene. Stoga sam nastavio dolaziti i otkrio sam da svaki put kad se vratim u Međugorje, dobivam novu milost. Svakim novim dolaskom doživljava se nešto novo i svaki put zahvaljujem Gospi za njezine milosti koje nas, izražene kroz njezine poruke, štite, obnavljaju i ohrabruju.

Što nakon povratka iz Međugorja govorite svojim vjernicima i kolegama svećenicima u Libanonu?

Najznačajnija Gospina poruka za mene je poruka mira. U svojoj ratovima izranjenoj zemlji, mi to posebno osjećamo i razumijemo. Gospa nas, dakle, svojim porukama poziva da svijet pripremamo za novi mir,

Zapravo, u Libanonu ništa ne možemo raditi bez mladih. Mladi nam mnogo pomažu, pogotovo oni koji ovamo često dolaze i vraćaju se puni plodova Međugorja. Oni sviraju i pjevaju na liturgijskim slavljinama, sudjeluju u duhovnoj obnovi, osnivaju svoje molitvene skupine, pomažu u crkvi u mnogim stvarima.

koji dolazi od Boga. Na tome radimo sa svojim narodom u Libanonu. Gospa nas zove da nosimo i dijelimo mir, da se obratimo od grijeha i vratimo k Isusu.

Je li se, s dolascima ovamo, nešto promijenilo u Vašem životu?

Da. Jedan sam svećenik bio prije dolaska, a drugi sam poslije dolaska u Međugorje. I prije dolaska ovamo volio sam Gospu, ali nakon dolaska postao sam Gospinim sinom, istinskim marijanskim sinom. Ovdje sam, zapravo, shvatio što Djevica Marija znači u životu jednog svećenika. Zahvaljujući njoj, osjećam da mi je vjera snažnija, da sam bliži svojim vjernicima i da lakše nosim svakodnevne terete, kojih ni svećenik nije lišen.

Na koji način prenosite Gospine poruke i mislite li da vaši vjernici počinju živjeti po njima?

Libanonci su jako blizu Gospi, mi smo, mogu to kazati, marijanska zemlja. Duboko osjećamo njezinu zaštitu i pomoć kroz našu kršćansku povijest, a mnoge su crkve, kapelice i svetišta posvećeni Gospi. Stoga razumijemo Gospine poruke, nekako su nam bliske. One jesu zahtjevne i traže svakidašnje odricanje, no znademo da drugoga puta nema. U tom odricanju moramo radosno svjedočiti i mislim da se plodovi već vide. Uostalom, to se osjeti i po velikom broju libanonskih kršćana koji hodočaste Kraljici Mira. Zahvaljujemo Gospi na pomoći koju svakodnevno osjećamo.

Međugorje su posjetili i neki libanonski biskupi. Kakav je njihov dojam o ukazanjima u Međugorju?

Međugorje je na njih ostavilo vrlo upečatljiv dojam. Svi koji su došli ovamo vratili su se ohrabreni, svi koji su bili ovdje govore lijepim riječima o Međugorju. Plodovi se najbolje vide u promjeni života naših vjernika; mnogi počinju redovito ići u crkvu na Misu, primati sakramente. Jednostavno, prepoznaju se promjene, duboke promjene. Ne osjećam baš da je riječ o trenutnom ushićenju pa brzom zahlađenju i vraćanju starim navikama. Impresionira me koliko velik broj ljudi dolazi ponovno i ponovno, baš kao na živo vrelo koje ih osvježuje i ohrabruje.

U Međugorje dolazi mnogo mladih iz cijeloga svijeta. Kako mladi kršćani iz Libanona prihvaćaju Gospine poruke i u kolikom broju dolaze u Međugorje?

Zapravo, u Libanonu ništa ne možemo raditi bez mladih. Mladi nam mnogo pomažu, pogotovo oni koji ovamo često dolaze i vraćaju se puni plodova Međugorja. Oni sviraju i pjevaju na liturgijskim slavljinama, sudje-

luju u duhovnoj obnovi, osnivaju svoje molitvene skupine, pomažu u crkvi u mnogim stvarima. Naša Crkva okuplja velik broj mladih, u što se može uvjeriti svatko tko uđe u naše crkve. Za sve to zahvaljujemo kršćanskim obiteljima u Libanonu koje uče i potiču svoju djecu kako voljeti Boga i Gospu. Naši mladi vjernici uglavnom rastu u obiteljima u kojima se živi vjera i obiteljska molitva, a dolazak u Međugorje samo osnažuje tu vjeru. Ne zaboravimo, u Međugorju raste milost u srcima mladih, u to sam se toliko puta uvjerio, o tome toliki svjedoče.

U svojoj zemlji vjerojatno primjenjujete neka međugorska iskustva – molitvu krunice, sv. Misu, klanjanje Presvetom. Kako često to činite?

U Libanonu je mnogo pojedinaca, župljana koji "rade" po istom molitvenom programu kakav je i ovdje, u Međugorju, no ima i više župa koje također "rade" po tom programu. Naša zajednica, zajednica Svete Terezije, jedna je od mnogih koje provode taj program. Ne ćete vjerovati koliko ljudi dolazi moliti i po dva-tri sata a da ne izađu iz crkve. To je jedna neopisiva radost. Zato vjerujem i potvrđujem da su ukazanja u Međugorju stvarna. Jer, kako god to sagledam, vidim samo plodove i siguran sam da je ovo Marijino djelo.

Iskreno, pomalo nam je nevjerojatno, ali i vrlo drago, da Libanonci tako snažno osjećaju plodove Međugorja?

O, da. Jako su sretni i vjerujem da imate mogućnost vidjeti kako Libanonci ovamo dolaze svake godine u sve većem broju, što znači da iz naše zemlje pristižu novi hodočasnici.

Želite li nam još nešto kazati, nešto od srca a što Vas nismo pitali?

Ono najzanimljivije već sam rekao, i svakodnevno zahvaljujem Gospi, Djevici Mariji, koja nam pomaže u našoj vjeri i koja štiti ovaj svijet. Jer, i sami znate kakva je danas situacija u svijetu, jako je opasno i neki od nas žive u stalnom strahu. Ali, zahvaljujući Gospi, nastavljamo živjeti.

Kad se vratite kući iz Međugorja, imate li želju opet se vratiti?

Uvijek, i možda bih mogao i živjeti ovdje, ali Gospa me zasad treba u našoj zemlji i u samostanu. Možda ću jednoga dana, ako to bude Gospa htjela, i ostati ovdje.

Zahvaljujemo Vam od srca na posjetu Međugorju i na ovom razgovoru.

Ja zahvaljujem vama i moram vam reći da Libanonci jako vole Međugorje i sve ljude ovdje.

Očevo milosrđe (IV.)

Starozavjetna proročka misao o pokori i obraćenju u Ivanu Krstitelju ima ne samo svoj vremenski završetak, nego, u nekom smislu, vrhunac i zaokruženost. Za razliku od kumranske zajednice, koja samo sebe drži vjernim ostatkom, a sav ostali narod izgubljenim, Ivan naviješta pokoru i poziva na obraćenje čitav narod. On traži jednako mijenjanje nutrine kao i posve jasne konkretne plodove pokore.

fra Ivan Dugandžić

Od etičkog optimizma do posvemašnje rezignacije

Svim spomenutim prorocima jedno je zajedničko: svi oni još uvijek vjeruju u mogućnost čovjekova popravka. Mogli bismo u nekom smislu govoriti o "etičkom optimizmu". Još uvijek se polazi od toga da čovjek može vršiti volju Božju, treba to samo iskreno htjeti. Ipak, iskustva dugih stoljeća bila su negativna. Taj optimizam ne samo da se nije potvrdio, nego je skrenuo u potpunu "etičku rezignaciju". Tako se pisac knjige Sirahove nekih sto i pedeset godina prije Krista mora boriti protiv fatalističkog uvjerenja da je i grijeh od Boga: "Ne reci: Od Boga je grijeh moj, jer što on mrzi, nikad ne čini. I ne reci: On me zavede, jer njemu grješnici ne trebaju" (Sir 15,11s).

A Propovjednik (Kohelet) stotinjak godina prije Siraha donekle otkriva kako je moglo doći do takve tvrdnje kad s puno pesimizma razmišlja nad čovjekovim stanjem: "Razmišljah o svemu tome i shvatih kako su i pravednici i mudraci, s djelima svojim, u Božjoj ruci; i čovjek ne razumije ni ljubavi ni mržnje, i njemu su obje ispraznost. Svima je ista kob, pravednomu kao i opakom, čistom i nečistom... jednako dobru kao i grešniku" (Prop 9,1s). On je svjedok snažnih previranja u narodu pod utjecajem poganske heleničke misli i velikog straha od gubljenja vlastite samobitnosti.

U čemu Propovjednik vidi ispraznost života? On je svjedok korupcije bogatih i moćnih, potkupljivosti činovnika, sudbine robova onih koji su nekoć bili bogati i slobodni (usp. Prop 3,16-6,10). Njega životno iskustvo uči kako dobra djela ne rađaju nužno srećom i dugim životom, kao što ni zla djela nemaju uvijek za posljedicu kaznu. Cijela knjiga zapravo je kritika površne religioznosti. Bog ostaje čovjeku neshvatljiv, ako se sve promatra u granicama ovozemnog života. Propovjednik traga za odgovorom koji će dati tek

Novi zavjet, da će i dobro i zlo biti pravedno nagrađeni tek na drugome svijetu.

Zaokret s iskustvom sužanjstva

Proces razvoja čovjekova stava pred Bogom, koji smo nastojali slijediti u Starome zavjetu, ima dvije usporedne crte: s obzirom na Boga i na njegova obećanja, sve više stupa u pozadinu isticanje pojedinačnih Božjih dobročinstava, a u prvi plan izbija sve češće obećanje samog Božjeg dolaska i izravnog zahvata u ljudski život; s obzirom na čovjeka, proročki zahtjev čovjeku da bude vjeran jedinim Božjim zapovijedima sve više ustupa mjestu posvemašnjem "ponutarnjenju" odnosa prema Bogu, a nešto kasnije i to je iščezlo pred obećanjem "novog srca, novog saveza i novog duha". Tako se inicijativa posvema pomiče od čovjeka prema Bogu.

Glavni nositelj i svjedok takvog razvoja proročke misli jest veliki prorok sužanjstva Jeremija. Sam za sebe kaže da ga je Bog postavio za "ispitivača ljudskoga srca" (Jr 6,27). On je kroz svoju proročku službu upoznao da je to srce "prkosno i nepokorno" (5,23), da je "opako i zlo" (7,24; 8,12), da je "podmuklo i nepopravljivo" (17,9). Jeremijina spoznaja glede čovjekove grješnosti ide još dalje. On dolazi do uvjerenja kako je čovjek u toj svojoj pokvarenosti nemoćan bilo što promijeniti, pa se s osjećajem tuge obraća Bogu: "Znam, Jahve, da put čovjeka nije u njegovoj vlasti, da čovjek koji hodi ne može upravljati korake svoje" (10,23). Zato Jeremija, polazeći prvo od sebe samoga, svu svoju nadu okreće prema Bogu, moleći: "Obrati me, da se obratim, jer ti si, Jahve, Bog moj" (31,18).

Jeremija se u svom proročkom poslanju i u svojoj propovijedi ne zadovoljava samo nemilosrdnim razotkrivanjem grijeha, najavom kazne i pozivom na obraćenje, kao što smo vidjeli kod klasičnih Izraelovih proroka. On ponire u dubine Božjega srca i otkriva da Izrael i u svome grijehu ostaje miljenica Ja-

hvina (11,15). Štoviše, Bog sam trpi zbog grješnosti svoga naroda. On je spreman u svojoj dobroti još uvijek ga nazvati "miljenicom svoga srca" (12,7). Na toj Božjoj patnji prorok razvija svoju vlastitu supatnju za svoj narod, koja podsjeća na Pavlovu mistiku križa. On nije prorok trijumfalnih uspjeha, nego čovjek koji se lomi pod teretom nevolje svoga naroda, koji nakon početnog opiranja Božjemu pozivu (1,6), osjeća oganj u svome srcu (20,9) i sam sebe nudi kao žrtvu za svoj narod. Jeremija predstavlja posve novo poglavlje u starozavjetnom obećanju Isusa Krista. Zbog te njegove spremnosti trpjeti za svoj narod mnogi su u onoj zagonetnoj pjesmi o trpećem Sluzi Jahvinu u Deuteru-Izaiji (Iz 52,13-53,12) gledali opisana samog proroka.

Nipošto nije slučajno da je upravo Jeremija prvi najavio novi savez koji će Bog sklopiti sa svojim narodom: "Zakon ću svoj staviti u dušu njihovu i upisati ga u srce njihovo. I bit ću Bog njihov, a oni narod moj. I neće više učiti drug druga ni brat brata: Spoznajte Jahvu! Nego će me svi spoznavati, i malo i veliko... , jer ću oprostiti bezakonje njihovo i grijeha se njihovih neću više spominjati" (Jr 31,31-34). U pitanju je očito drukčija stvarnost od one na koju ciljaju stariji proroci kad govore da će se "Jahve ponovo sjetiti svoga saveza, koji je nekoć sklopio sa svojim narodom". Jeremija najavljuje kako će Bog sklopiti posve novi savez, ali će pritom mnogo dublje zahvatiti u ljudsko srce i stvoriti uvjete da čovjek može ostati vjeran tom savezu. Bog će sam izići u susret ljudskoj nemoći pred grijehom i nemoguće učiniti mogućim. Tu se već naslućuje duh Novoga zavjeta.

Ivan Krstitelj

Starozavjetna proročka misao o pokori i obraćenju u Ivanu Krstitelju ima ne samo svoj vremenski završetak, nego, u nekom smislu, vrhunac i zaokruženost. Za razli-

U ostvarenju kraljevstva Božjega Isus ne računa ni s čim što dolazi od čovjeka, osim njegove poslušnosti. Zašto? Najjednostavnije rečeno, Isus na čovjekovoj strani pretpostavlja neku zlu predispoziciju koja ga čini nesposobnim za to.

ku od kumranske zajednice, koja samo sebe drži vjernim ostatkom, a sav ostali narod izgubljenim, Ivan naviješta pokoru i poziva na obraćenje čitav narod. On traži jednako mijenjanje nutrine kao i posve jasne konkretne plodove pokore. Predstavnicima pojedinih staleža, na njihovo pitanje što im je činiti, Ivan daje vrlo jasan konkretan savjet da poverenu im službu vrše tako da se u njihovim postupcima može prepoznati pokorom i obraćenjem promijenjeno mišljenje.

Ivan, doduše, prijeti sudom odmazde Božje, ali u njegovoj poruci ipak prevladava obećanje dolaska kraljevstva Božjega, što svima otvara perspektivu spasenja. Njegova središnja misao sažeta je u rečenici: "Obratite se jer blizu je kraljevstvo nebesko" (Mt 3,2). Zbog najavljenog dolaska kraljevstva nebeskog na obraćenje nisu pozvani samo grješnici, nego i pravednici. I oni se moraju mijenjati kako bi postali dostojni dolaska te nove Božje stvarnosti. A krštenje vodom, koje Ivan dijeli na Jordanu, samo je izvanjska potvrda čovjekove spremnosti da prihvati poziv na obraćenje.

Isusov poziv na pokoru i obraćenje

Budući da je i Isus primio krštenje od Ivana, njegov nastup i njegovu propovijed možemo

smatrati nastavkom onoga što je Ivan započeo. I u Isusa je prepoznatljiva urgentnost i neodgodivost, ali u drugi plan stupa isticanje srdžbe Božje. U njegovoj propovijedi jedini motiv čovjekova obraćenja jest kraljevstvo Božje koje je tu i na koje čovjek nipošto ne bi smio ostati ravnodušan. Isusova poruka jest poruka spasenja kao nezaslužena dara koji Bog bezuvjetno daruje. Spasenje se ne može postići vjernošću Zakonu, kako su to naglašavali farizeji, već samo poniznim prihvaćanjem iz Božje ruke.

To je prepoznatljivo iz Markove vrlo kratke rečenice u koju je sazeo Isusov poziv: "Obratite se i vjerujte Radosnoj vijesti!" (Mk 1,15). Čovjek ima razloga obratiti se Bogu, jer se Bog posve okrenuo k njemu. Teološki izraženo, to znači: U Isusovoj poruci etički zahtjev čovjeku dolazi tek nakon što mu je naviješteno spasenje, on logično izrasta iz njega. Čovjeku je Bog omogućio

ono što od njega očekuje.

U ostvarenju kraljevstva Božjega Isus ne računa ni s čim što dolazi od čovjeka, osim njegove poslušnosti. Zašto? Najjednostavnije rečeno, Isus na čovjekovoj strani pretpostavlja neku zlu predispoziciju koja ga čini nesposobnim za to. Čovjek nema svoje pravednosti kojom bi se mogao svjediti Bogu, nego je treba primiti iz Božje ruke. On treba biti opravdan. To potvrđuje Isusova riječ iz Govora na gori: "Ako vi, premda zli, možete davati djeci svojoj dobre darove, koliko će više Otac vaš nebeski dati dobra onima koji ga mole!" (Mt 7,11). Dakako, taj Isusov govor ne smijemo uzeti apsolutno, jer bismo morali zaključiti da su prije njega svi ljudi bili zli i da se nitko nije spasio.

Riječ je o naličju Isusova shvaćanja apsolutne Božje spremnosti da spasenje daruje svima. U tom slučaju sve ljudske mogućnosti zapravo su nemogućnosti, a ignoriranje Božje dobrote jedini je pravi problem i jedino zlo. Nije Isus kritizirao etiku farizeja, kojoj se zapravo nije imalo što prigovoriti, nego njihovo ignoriranje Božje volje da svima bude dobar.

(Nastavlja se)

Snimila Lidija Paris

Ivan Duns Škot

Ivan Duns Škot (oko 1266. – 1308.), franjevački blaženik, rođen u Dunsu u Škotskoj a umro u njemačkom Kölnu. Najprije oxfordski, a potom pariški student – gdje kasnije postaje i glasovitim profesorom. U povijesti teologije Škot je poznat kao "profinjen i marijanski naučitelj", a u franjevačkoj tradiciji kao oštromni usavršavatelj franjevačke teološke misli koja je započela sa sv. Bonaventurom. U svom teološkom opusu osobito se zanimao za bogoslovne rasprave, poznate Sentencije Petra Lombardskoga, a za našu temu važna je njegova obrana i svesrdno promicanje istine o Bezgrješnom začecu Blažene Djevice Marije. Znamo da će to učenje biti proglašeno dogmom Crkve stoljećima kasnije, tek 1854. godine. Blaženim će ga proglasiti papa Ivan Pavao II. 20. ožujka 1993., rekavši da je Škot bio "radosni navjestitelj utjelovljene Riječi i branitelj Marijina bezgrješnog začeca".

fra Miljenko Šteko

Škot naučava da formalni cilj bogoslovlja, teologije ne može biti samo znanstveno obogaćenje, jer bi tada teologija obuhvaćala samo jedan dio čovjeka, njegovu umnu sposobnost. No teologija obuhvaća čitavoga čovjeka i smjera preobraziti njegovu nutrinu. Zato je nužno nutarnje obrazovanje, odnosno osposobljavanje za teološku misao na osobnom planu, i to uz molitvu, bdijenje i post koji će čovjeka usavršiti za tu nutarnju spoznaju Boga, ili još zornije: za ljubav prema Bogu, obuhvaćajući tako čitav spoznajno-djelotvorni objekt. Slijedom toga, sva se naša dobra djela konačno svode na volju i ljubav (usp. *Opus Oxoniense*, Prol. qu. 4. n. 18,42.). Praksa kod Škota označuje čin slobodne volje. Ljubav je praksa u najsavršenijem obliku. Bog je kao najviši predmet spoznaje spoznatljiv (*cognoscibilis*), a kao spoznatljiv također dohvatljiv (*atingibilis*) djelovanjem, dakle praksom, tj. ljubavlju. On je operabilan (*operabilis*), što znači da je dohvatljiv djelovanjem koje se zove ljubav.

Teologija kristocentrizma i predodređenja

A glede vjere, Škot smatra kako je za teologa bitno da mu i vjera bude oživljena ljubavlju – *fides caritate formata* – jer samo tada može imati teološku mudrost, biti mudar. Tu Škot stiže do Krista te drži, kad je riječ o slavi Kristovoj, kako mu je draže pretjerati nego pomanjkati u slavi koju Kristu duguje – ako bi zbog neznanja morao u jedno od dvoga upasti. Škotova je teologija izrazito kristocentrična. A u toj kristocentričnosti osobitost čini njegov nauk o predodređenju.

Ukratko možemo sažeti njegovo gledanje ovako: najprije je predodređena najveća slava, jer je Bogu bila nakana da neku narav (izvan svoje) uzvisi na najveću slavu. U tom pravcu on iščitava Utjelovljenje: moguće je Kristovo predodređenje i moguće je da bude Sin Božji. Rastumačio je odnos naravi i osobe, slave i ujedinjenja. Logikom dokazuje kako se predodređenje može protezati i kako se uistinu proteže i na jedno i na drugo. U tom promišljanju, Škot drži kako Kristovo utjelovljenje ne zahtijeva nužno ljudski pad – pobijajući mišljenje onih koji tvrde da se Sin Božji ne bi nikad utjelovio da Adam nije sagriješio. Krist nije predodređen zbog grijeha

Adamova, jer je predodređen ne samo za slavu, nego za najveću slavu – drži on. Bog, kao Prvi Tvorac i zadnja svrha (u smislu *operationes Dei ad extra*), je sama Dobrota, Dobro. A Dobro se, po naravi, širi (*Bonum est diffusivum sui*). Dobro se nastoji na druge prelići, saopćiti. Bog je najveće i najsavršenije dobro, zato i nastoji da se najvećma saopćiti. Dakle, Bog se saopćuje izvan sebe, i to zato da i druge učini diionicima svoga blaženstva, a ne da povećava svoje blaženstvo, jer je neizmerno blažen. Ljubav ga je potakla da stvara. Bog je stvarajuća, svemoguća i svemoćna Ljubav (usp. Balić, *Theologiae Marianae elementa J. Duns Scoti*).

Uvjeren u ono što naučava, Škot slavu Marijinu neumorno širi u školama gdje poučava, a ne nedostaju ni primjeri propovijedi kojima dopire do srca priprostoga kršćanskog puka – koji, na kraju, to najbolje razumije svojom jednostavnom vjerom.

Mariologija

Škot se oslanja na tvrdnje sv. Augustina (iznesene u: *De natura et gratia*), osluškuje i prepoznaje osjećaj pobožnoga kršćanskog puka, pokušava osluhnuti i sav nauk tradicije, držeći se one osnovne voluntarističke zamisli o grijehu. Potom razlučuje općenitu narav i individualizaciju pojedinaca, stvarajući nauku o postupnom uzlazu predodređenja, da bi pristigao do nauka o Bezgrješnom začecu Marijinu. To će, pojednostavljeno, izraziti ovako: Bog je to mogao učiniti. Doličovalo se da Bog-Čovjek uzme za Majku samo Neoskvrnjenu Djevicu. Iz toga zaključuje: tako je i učinio.

Valja napomenuti kako je ovaj jednostavni silogizam plod naknadnih studija Škotove misli. Naime, još je naš najpoznatiji škotist, Karlo Balić, iznio tezu po kojoj je samo *Ordinatio* izvorno Škotovo djelo koje govori o Predodređenju, a Škot ga je ili napisao ili diktirao, a *Reportacije* su spisi Škotovih učenika na temelju Škotovih predlekcija. Zato je trebalo naknadnim proučavanjem provjeriti mogućnost koja se u povijesti znala događati – da su učenici često iskrivljivali nauku svojih učitelja. Nakon mnogobrojnih proučavanja Škotističke komisije u Rimu, danas možemo jednostavnije pratiti Škotovu misao.

Glede vjere, Škot smatra kako je za teologa bitno da mu i vjera bude oživljena ljubavlju – *fides caritate formata* – jer samo tada može imati teološku mudrost, biti mudar. Tu Škot stiže do Krista te drži, kad je riječ o slavi Kristovoj, kako mu je draže pretjerati nego pomanjkati u slavi koju Kristu duguje – ako bi zbog neznanja morao u jedno od dvoga upasti.

U tom duhu, danas jasno vidimo kako on ne nalazi poteškoće, kao drugi veliki teolozi i naučitelji prije i poslije njega, u bezizuzetnom Otkupljenju svih ljudi, pa i Djevice Marije. On dokazuje usmjeruje na Otkupljenje i tvrdi da je Majka Božja radi predviđenih zasluga Kristovih postala prvi cvijet Otkupljenja. Na Mariju se unaprijed izlila neizmerna vrijednost krvi Njezina Sina i sačuvala je od istočne ljage grijeha. Dakle, po Škotovu nauku Marijino je Otkupljenje savršenije od našega, jer smo mi svi zaslugama Kristovim od grijeha očišćeni, a Marija je sačuvana (usp. *Opus Oxoniense* II, d. 32q.u.). Glede mišljenja kako ovakav stav možda umanjuje Kristovu jedinstvenost i jedincatost otkupljenja, Škot odgovara kako je, upravo zbog ove posebnosti, Krist Mariji bio potrebniji nego bilo komu drugom (usp. *Opus Oxoniense* III, d.3q.1). U istom duhu i s istim znanstvenim žarom obrađene su i njegove teze o Marijinu Uznesenju na Nebo. Uvjeren u ono što naučava, Škot slavu Marijinu neumorno širi u školama gdje poučava, a ne nedostaju ni primjeri propovijedi kojima dopire do srca priprostoga kršćanskog puka – koji, na kraju, to najbolje razumije svojom jednostavnom vjerom.

Put do životne sreće

Sreća nije sazdana samo od lijepih trenutaka. Sreća je mnogo više od toga, nju čine i one strane naših života koje smatramo lošima, ona je život sam. U sreću spadaju i naša osobna trpljenja i naše osobne tame. Ovamo spadaju i krize i neuspjesi. Nema sreće bez boli, kao što ne postoji ni ljubav bez straha od gubitka. Trebamo oboje pripustiti u svoj život i ne zatvarati se ni pred čim.

s. Dominika Anić

Godišnja nam doba, svako na svoj način, donose mnoštvo razloga za divljenje i život u punini.

Ljeto je, i prirodno je očekivati puno sunca i boravka u prirodi, puno uživanja u godišnjem odmoru, putovanjima i druženjima. Svaka je situacija i svako vrijeme prigoda da naučimo nešto novo o smislu našega vlastitog života. Kao što se ni ljeto ne sastoji samo od sunčanih dana, tako se ni naš život ne sastoji samo od lijepih trenutaka. Ima jedna stara kalendarska izreka koja nas potiče na pozitivno razmišljanje, a koja glasi: "Čini kao sunčani sat, broji samo lijepe sate".

Učiti iz prirode

Naš život nipošto nije tek sumorno prelijevanje dana ili pak duga, hladna i dosadna zima. Svatko od nas zasigurno poznaje razdoblja kad se osjećamo usklađeni sa svime. Svoj život doživljavamo kao dio jedne velike životne cjeline, dio pupanja i cvjetanja, dio mirisa i raskošnih boja, dio valovlja i plavetnila, dio sunca i topline, dio prelijepih zlatnih boja... Ali isto tako znamo da naš život poznaje i oluje, iznenadna naoblačenja i nevremena.

Pozitivno razmišljanje o ciklusu našega života, o prirodnim zadanostima, može biti vrlo bitno i korisno, ali također može i krivotvoriti stvarnost. Pogotovo to može biti opasno danas, kad smo naprosto svi pritisnuti prevelikim očekivanjima i željom za uspjehom po svaku cijenu. Neki nam tada sugeriraju da će sve dobro završiti ako budemo pozitivno razmišljali, da će uspjeh tada bezuvjetno stići. A kad se tako ipak ne dogodi, nastaju lomovi, razočaranja i čovjek tada zna "puknuti". Možda smo to i sami iskusili, a možda imamo prigodu s "raspuklim" ljudima živjeti u vlastitoj obitelji, zajednici ili na radnome mjestu. Ako naivno pomislimo da je dovoljno samo pozitivno mišljenje a ne i realan pogled na sebe, onda nas to može odvesti u svojevrsno sljepilo za vlastitu životnu stvarnost i strovaliti u provaliju.

Nerealan stav o sebi nije u skladu s našim čovječtvom. On skriva naše loše strane i ne da im da dođu do riječi, a veliča i uzdiže samo naše dobre strane. Onda se dogodi da nam se one zanemarene "osvećuju" i tada nastaju teški konflikti i nesnalaženja, osude i nerovoze, osjećaji krivnje i provale bijesa, razni bjegovi i odbacivanja. I jake i slabe strane naša su životna stvarnost. Potrebno je naći ravnotežu. Jer, stavljanjem "ružičastih naočala" na oči, ne mijenjamo svoju stvarnost. Samo su čist pogled i hrabro suočenje sa životnom stvarnosti ispravan put ka istinskoj prilici za učenje sreće.

Čežnja za punim životom

U životu imamo različite čežnje. One najautentičnije su čežnja za uspjehom i čežnja za srećom. Svatko od nas želi biti sretan. Od davnina su ljudi htjeli posve jasno odrediti što čovjeka vodi k sreći, k dobrom i punom životu. Grci su poznavali tri "riječi" ili tri odnosa potrebna za sreću.

Prvi je odnos prema našoj unutarnjosti, prema božanskom području u nama ili prema anđelu koji prati našu dušu dok se krećemo u tjelesnom obličju. Ako u sebi izgradimo dobar odnos prema svojoj duši i prema božanskoj jezgri koja je nastanjuje, možemo sebe nazivati sretnim ljudima.

Život se ne odvija glatko samo zato što smo odlučili o njemu pozitivno razmišljati. Naš život uključuje i bol i patnju, i trpljenje i nesreću, i bolest i gubitak dragih ljudi.

Drugi je odnos prema vlastitoj zadanoj stvarnosti u kojoj živimo, mičemo se i jesmo. Odnos prema "krišci" naše vlastite sreće koja nam je dana u običnostima naše svakidašnjice. Kroz odnose s našim najbližima, u raznim susretima, razgovorima, lijepom vremenu, novim spoznajama...

Treći odnos bio bi odnos svakog pojedinca sa samim sobom, pomirenost s vlastitim životom ali i sloboda od svake navezanosti, počinak u samima sebi. Za ovo su potrebni čvrsti životni stavovi, koji nam pomažu da se uskladimo sa samima sobom i sa svojom istinskom biti. Pritom trebamo biti svjesni da je to proces koji traje cijeli život i da se to ne postiže negdje izvan naše stvarnosti, ove sadašnje kakva god ona jest, niti na nekom drugom radnom mjestu, niti s drugačijim ljudima. To se ne postiže nikakvim trikovima niti na brzinu, kako nam se često sugerira u pojedinim knjigama ili medijima. Naša nam je životna stvarnost velika prilika da živimo život u punini i da zbog toga budemo sretni.

Nikada se ne oslanjamo na svoju, počesto krhku a nekada i lažnu sigurnost, jer i kad pomislimo da smo prošli nekakva teška iskušenja i da je vrijeme za predah u spokoju, dođe uvijek nešto novo, nekada i mnogo teže od onoga što smo proživjeli.

Naravno da pojam sreće ne doživljavamo svi jednako i da bi se i o tome dalo dosta govoriti. Jer se može dogoditi da od silne čežnje za srećom postanemo nesretni ili da, bezglavo trčeći za srećom, promašimo istinski život, svoj život, a da živimo nečiji tuđi, u zamišljenom, imaginarnom svijetu za kojim čežnemo.

Unutarnji stav

Sreća pretpostavlja unutarnji stav, stav koji dopušta da se bude obdaren i stav zahvalnosti za ono što primamo od ljudi i Boga. I sreća je moguća jedino onda ako naučimo prihvaćati cjelovitost svoga živo-

ta, ne neke isječke, ne praveći nikakvu selekciju ali postavljajući ljestvicu važnijega. U svakom slučaju, sreća nije sazdana samo od lijepih trenutaka. Sreća je mnogo više od toga, u nju spadaju i one strane naših života koje smatramo lošima, ona je život sam. Tu spadaju i naša osobna trpljenja i naše osobne tame. Ovamo spadaju i krize i neuspjesi. Nema sreće bez boli, kao što ne postoji ni ljubav bez straha od gubitka. Trebamo oboje pripustiti u svoj život i ne zatvarati se ni pred čim. Jer, ako se uklanjamo boli, doći će vrijeme kad to više ne ćemo moći činiti i bol će nas zateći nespemne. Život se ne odvija glatko samo zato što smo odlučili o nje-

mu pozitivno razmišljati. Naš život uključuje i bol i patnju, i trpljenje i nesreću, i bolest i gubitak dragih ljudi.

Sve što nas snađe izvana i iznutra strovaljuje nas u krizu i poziva da u svome životu računamo i na njegove tamne strane kao sastavni dio životne sreće. I nikada se ne oslanjamo na svoju, počesto krhku a nekada i lažnu sigurnost, jer i kad pomislimo da smo prošli nekakva teška iskušenja i da je vrijeme za predah u spokoju, dođe uvijek nešto novo, nekada i mnogo teže od onoga što smo proživjeli. Uvijek se nešto poremeti, život nam donese toliko toga nepredviđenog i poziva nas da se uvijek iznova odlučujemo, da uđemo u taj proces svojevrsne preobrazbe u borbi za svoju životnu sreću. Da zadržimo kakvu-takvu ravnotežu, da se oslonimo na siguran unutarnji stav i na duhovnu stvarnost u nama. U konačnici, da se oslonimo na Boga koji je gospodar i darovatelj našega života. A to je najsigurniji oslonac za našu životnu građevinu. Put do sreće ipak je uvijek samo put, a ne tvrđava u kojoj smo se tobože zatvorili i osigurali.

29. obljetnica u slici

Snimili Lidija Paris, foto Đani i ICMM

Napadaj na srce same Crkve, na svećenike i svećeništvo

Od samih početaka svijet je najavio rat Crkvi i on se i danas pred našim očima odvija. I u samoj Crkvi imamo cijelu vojsku petokolonaša i suradnika koji su marni na djelu rušenja Crkve u samoj Crkvi. Na sveučilištima, među profesorima, koji uglas podižu glas protiv dosadašnjega oblika dušobrižništva, protiv svećenika i svećeništva, protiv celibata, zbog nekolicine onih koji su zabludjeli, zastranili, ogriješili se o maloljetnike ili pak djecu. Zaboravljajući istodobno da se preko devedeset posto tih slučajeva događa u krugu obitelji, među obiteljskim zidovima, da ima toliko zlostavljanja među športašima i njihovim trenerima, a da čak ni jedan postotak ne otpada na službenike Crkve. Prema toj logici trebalo bi dokinuti obitelj, brak, što zapravo neki i namjeravaju u svojim krajnje slobodoumnim stajalištima. O čemu je zapravo riječ?

fra Tomislav Pervan

Svijet zapravo više ne želi posvećene, zaređene svećenike. Želi imati svećenice, želi đakonise, želi žene na župama, kao voditelje župnih zajednica. Danas na Zapadu nema ekumenskoga razgovora u kome protestanti ne ističu nadmoć svoje zajednice naspram, prema njihovu poimanju, srednjovjekovnih predodžaba Katoličke Crkve. U protestanata žene vode župe, žene su biskupinje, to je naravno. Homoseksualci se uvode u crkvene službe, pa čak i kao anglikanski biskupi. Svi oni žele jedno: da se i Katolička Crkva reformira prema uzoru od prije pet stoljeća. Stoga traže: Dajte nam zaređene žene, đakonise, svećenice, biskupinje pa i papise. Dajte nam barem oženjene muševke kao župnike, svećenike. To bi bio prvi klin u katoličkom poimanju služba i služenja u Crkvi. Oženjeni svećenik, zaređenik, trebao bi (po)služiti kao *trojanski konj* za naše 'napredne' reformatore koji žele izjednačiti Crkvu sa svijetom, kako bi barem donekle postigli ono što odavna imamo kod protestanata, ili pak u emancipaciji žena. Treba to učiniti pravilom i običajem i u Katoličkoj Crkvi. I već u svojim glavama ti pojedinci maštaju kako bi, kad bi kler bio sastavljen od muškaraca i žena, u idealnom slučaju, na paritetnoj osnovi, nestalo spolnoga zlostavljanja koje puni medijske stupce, ili ga više uopće ne bi bilo u ovolikoj mjeri.

Te pak 'stručnjake' za slučajeve pedofilije uopće nije briga što se u preko 90 posto slučajeva zlostavljanja odvijaju unutar obitelji, dakle, počinitelji nisu celibateri koji žive u beženstvu. Njih to ne zanima. Glavno je da je to izvrsno gradivo u borbi protiv katoličkoga svećeništva. Ti slučajevi zlostavljanja u Crkvi njima su sami dar neba, upravo kao što je za jednu njemačku biskupinju koja je morala odstupiti sa svoje službe jer ju je policija uhvatila naskroz pijanu za upravljačem vozila, pilula protiv začea 'dar samoga Boga'. Međutim, borba protiv katoličkoga svećenstva daleko je starija od trenutne kampanje koja se širi cijelim svijetom. Naime, rodozačetnik te kampanje je sami Martin Luther, glavni reformator u 16. stoljeću.

Svećenik ili voditelj župne zajednice

Kao što znamo, Luther je dokinuo svećeništvo. To je bila njegova izričita želja. Za to je imao svoje teološke razloge. Naime, u svome tumaču Kristove žrtve na križu došao je na ideju kako je za Crkvu dovoljno ono što je za nas Krist na križu učinio, kako je dovoljna njegova jedinca žrtva zadovoljštine za grijeha te kako nakon te Kristove žrtve ne može biti više nikakvih opravdanih žrtava u Crkvi Kristovoj. Ako nema žrtve i žrtava, onda je suvišno i svećeništvo koje će prinositi žrtve. Svećenike trebaju zamijeniti proповјednici ili akademici, obrazovani pojedinci.

Luther je dokinuo misnu žrtvu, a euharistija se treba slaviti samo kao sakrament.

Za razliku od takva poimanja trebamo imati na umu da je u Katoličkoj Crkvi, s jedne strane, Misa žrtva, *sacrificium* a, s druge strane, ona je i sakrament. Kao žrtva euharistija je čin Crkve u kojoj Krist sam djeluje kao svećenik te se prinosi Bogu ugodna žrtva. Kao sakrament euharistija je čin Crkve u kojoj se vjernicima i članovima Crkve dijele plodovi Kristove žrtve.

Kod luterana spomen Posljednje večere slavi se isključivo kao sakrament u službi čovjeka. Za slavljenje *večere Gospodnje* ne treba svećenika. Dok se prema nauku Katoličke Crkve u svećeničkom ređenju podjeljuje pojedincima ovlast, punomoć izgovarati Kristove riječi "Ovo je moje Tijelo", i "Ovo je moja Krv", nad prilikama kruha i vina, prema Lutheru svaki je vjernik opunomoćen snagom krštenja izgovarati te riječi. Prema tome, prestaje svećenička služba. To bijaše kraj svećeništva u zajednicama reformacije. Takvo je poimanje otvorilo put i ženama do službe župnika u 20. stoljeću. Uklanjanje svećeništva, ministrijalnog svećenstva, postalo je temeljem emancipacije žena u luteranstvu te njihova uspona u crkvenom vodstvu. U zajednicama reformacije svećeništvo je posve iščeznulo, a s njime i misna žrtva. Jedino se u katoličkoj i pravoslavnoj Crkvi održao obred misne žrtve.

U protestantizmu namjesto svećenika imamo službu pastora, župnika. Ta se služba shvaća u svjetovnom smislu kao i svaki drugi poziv, samo što se služba pastora usmjeruje prema vodstvu kršćanske zajednice. U tome smislu i poimanju župnik bi bio voditelj zajednice, u pravilu nešto kao glava obitelji. On je činovnik, namještenik, obiteljski čovjek, lojalni građanin, solidno obrazovan, kultiviran, socijaliziran - barem to bijaše protestantski ideal.

Pojedinci u Katoličkoj Crkvi, ali poglavito izvan nje, danas priželjkuju reformu upravo prema uzorku protestantskih zajednica. Htjeli bi da se i Katolička Crkva socijalizira i suočiji svijetu. Zapravo, u načelu je to zakašnjela potreba da se u Katoličkoj Crkvi dogodi reformacija kakva se dogodila za Luthera. Da Crkva slijedi put reformacije. Prema tome smjeraju svi ekumenski pokušaji sa strane zajednica reformacije. Prema njima Crkva mora konačno ozdraviti od svojih srednjovjekovnih naplavina. Mnogi u tome smislu shvaćaju i tumače Drugi vatikanski sabor koji je tražio otvaranje Crkve prema svijetu. Zašto se ne bi Crkva napokon prilagodila svijetu, posvjetovnjaci, zašto se ne bi i svećenički poziv sveo na zvanje pastora, u biti sekulariziran, prilagođen svijetu. Tako bi bolje - prema njima - oslovljavao potrebe suvremenoga čovjeka i svijeta. Time bi ne samo slijedio put njemačkoga protestantizma koji u svome *surfingu* suvremenoga duha ide do samorastakanja. Znakovito, suvremeni je - primjerice njemački - protestantizam pozicioniran krajnje lijevo. On nema ništa više reći što drugi nisu davno već kazali, i trajno ponavlja ono što drugi govore. I u toj točki pojedinci u Katoličkoj Crkvi slijede taj primjer.

Svećeništvo se prema njima jednostavno mora dokinuti, ukloniti, mora nestati. Namjesto zaređenih svećenika trebamo, kako kažu, voditelje kršćanskih zajednica, muškarce i žene, svejedno homo- ili heteroseksualce, po potrebi i biseksualce, za nevolju i neoženjene, prvenstveno pak oženjene, a prema potrebi i bigame i poligame.

U svemu smo pak suočeni s dubokim metafizičkim problemom. Naime, svećeništvo i biti svećenik nespojivo je s čisto građanskim, civilnim društvom i životom. Dok u svjetovnom životu netko ima zvanje, svoj *job* da bi živio i preživio, za svećenika bi život trebao biti ponajprije žrtva. Naime, jedno je čisto etička egzistencija, građanski moral, zadovoljavanje potreba obitelji, zvanja, uloga lojalnoga građanina u društvu, a drugo je egzistencija u kojoj netko žrtvuje i sebe prinosi kao žrtvu. S jedne strane, zvanje se izučava, obavlja u kategorijama zadanoga - to bi bilo zvanje protestantskoga pastora - a s druge strane imamo svećenika, koji svojim celibatom uključuje žrtvu svoga života. Za jedno treba društvena mjerodavnost, dok kod svećenika treba i otuđenost od svijeta i izuzetost iz svijeta, izuzetost od ljudi za ljude, gdje se svećenik zbog Boga žrtvuje i pred Bo-

gom svijetu i čovječanstvu služi. U svojoj službi svećenik (a donekle i umjetnik i vojnik) kroz svoj asketski ideal služi čovjeku i svijetu, svojim djelom, svojom žrtvom. Svojim celibatom on donekle anticipira buduću svijet, eshaton.

Svećenik je nešto kao antiteza svijetu. Prema Isusu, život nije vrhunski vrijednost. Najveća je žrtva položiti svoj život za bližnjega, za prijatelje, za domovinu. Stoga svećenikova služba u konačnici nadilazi čisto zemaljske kategorije. Da bi čovjek bio pastor - župnik u smislu voditelja zajednice - ne treba on biti svećenik. Luther ima pravo, za to treba obični obrazovani laik koji jednim čisto crkvenopravnim aktom biva uveden u svoju službu. Kod vođenja župe ili zajednice treba ovlast, čista jurisdikcija, a ne opunomoćenje. Za jurisdikciju - voditi zajednicu - traži se pretpostavka izvršiti odgovarajući studij i položiti ispite, dakle, teoretsko i praktično obrazovanje. Katolički svećenik opunomoćen je za službu sakramentom svećeničkoga reda. U sakramentu reda prima on ovlast posvećivanja, posvete, konsekracije, ovlast oprosta grijeha, dijeliti sakrament pomirenja, dakle, dva sakramenta koji su srčika svećeničke djelatnosti.

Život u celibatu sastavni je element svećeništva jer je svećeništvo u bitnome usmjeren prema žrtvi, misnoj žrtvi. To vrijedi za sve kulture i religije. Svećenici su oni koji žrtvuju, u svim religijama. To je baština cijeloga čovječanstva, i Crkva se s pravom protivi zahtjevu ređenja žena za svećenice. Svođenje svećeničke službe na službu voditelja zajednice ima za cilj omogućiti i ženama kao i oženjenima da zauzmu te pozicije. Žene svećenici bile bi apsolutna novina u kršćanstvu. Uvođenje žena kao svećenica povuklo bi za sobom zapravo metamorfozu svećeničke službe. S tim se susrećemo u kolijevci reformiranoga kršćanstva. Protestantski pastor nije svećenik i on to ne želi biti. Isus je oko sebe okupljao učenike i od njih je izabrao dvanaestoricu koji će imati udjela u njegovoj mesijanskoj punomoći te koji će poslije tvoriti temelj, *fundamentum* svećeništva u Crkvi. Prema općem uvjerenju, od samih početaka Crkve dade se izvući zaključak kako je sukladno Novome zavjetu te neprekinutoj tradiciji Crkve ministrijalno svećeništvo pridržano muškarcima. Dovoljno je samo napomenuti da posvuda gdje u kršćanskim zajednicama žene obavljaju službu *pastorice* ili *voditelja zajednice* najprije je dokinuto ministrijalno svećeništvo. I nije se to zbivalo tek tako, usput, nego svjesno, znajući da se to dvoje isključuje, svećeništvo i žena.

Medijska zloraba zlostavljanja - povod za ukidanje svećeništva?

Posljednjih mjeseci iskrsnuli slučajevi spolnoga zlostavljanja unutar Katoličke Crkve zlorabe se sada u svrhu dokidanja svećeništva uz tvrdnje - unatoč boljemu znanju - kako je ce-

libat glavni razlog za to. Zanimaraju se statistike koje nepobitno svjedoče kako je većina onih koji su se ogriješili na tom području ipak ne u celibatu, nego je riječ o oženjenim ljudima. I to iz najužega obiteljskoga kruga, a nerijetko su upravo očevi zlostavljači svoje djece. Prema logici tih slučajeva trebalo bi dokinuti i obitelj ako već traže dokidanje celibata.

Glavni razlog za tolike žalosne zloporabe, za tolike ljudske tragedije zlostavljanja treba tražiti u tzv. seksualnoj revoluciji, koja se desetljećima širi nesmanjenom žestinom cijelim svijetom. Ta je revolucija dovela do panseksualizma u kome se bilo kakav spolni moral dokida, na području spolnosti dopušteno je sve. Izruguje se krjepost čistoće, a celibat je postao pogrdna riječ. Svećenici koji su se ogriješili o zakon celibata jednostavno su se prilagodili duhu svijeta, izdali svoje ideale. Činili su ono na što ih svijet nuka, jednostavno na svakom koraku poziva, i danas se ti mediji iščuđuju nad takvim postupcima. A zapravo su oni kumovali svemu, u svome sotonskom zavodjenju i dodvoravanju najnižim strastima.

Zajedno s izokretanjem spolnoga morala nakon Sabora u Crkvi uslijedilo je i iskrivljivanje temeljnih moralnih i dogmatskih istina. Pojam se grijeha stavlja pod upitnik, pod upitnikom je i dogma o otkupljenju, sakrament pomirenja je gotovo izumro na Zapadu. Nudi se iskrivljena slika Boga koji se prikazuje samo kao milosrdni, a ne i pravedni. Razorno djeluje i promicanje optimizma spasenja svih, prema kojemu nema ni čistilšta ni pakla. Svi će dospjeti u nebo, svejedno kako su živjeli. Zaboravlja se i Isusova riječ o mlinskom kamenu koji treba objesiti o vrat onima koji zlostavljaju najmanje, dječicu, i koje treba potopiti u morskim dubinama.

Kristova žrtva na križu kao razlog dokidanja misne žrtve?

Zanimječe li se identitet Kristove žrtve na križu s njezinim bogoslužnim uprizorenjem u svetoj Misi svećeništvo u Crkvi gubi svoj temelj. Time gubi smisao i beženstvo svećenika jer bi oni bili obični voditelji kršćanskih zajednica. Zloporabe u Crkvi služe protivnicima kao razlog za dokidanje celibata, a potom i svećeništva. Davno je pisao Leo XIII. u svojoj enciklici *Caritatis studium*: "Bit i narav religije otkriva nužnost žrtve... Ukloni li se žrtva niti ima niti se može zamisliti neka religija". Gdje se niječe ministrijalno svećeništvo Crkve, niječe se i uništava kršćanska vjera i Crkva Isusa Krista. Gdje nema svećeništva, nema ni Crkve. Crkva je svjetlo svijeta i sol zemlje. Ona je mjerilo i kriterij za svijet, a nije svijet kriterij i mjerilo za Crkvu. Pavao poručuje Rimljanima: *Ne suočujete se ovome svijetu...* Tu su Pavlovu zapovijed i Kristovu misao prezreli svi koji su se ogriješili o maloljetnike, koji su se prilagodili duhu svijeta.

Redovito Gospino ukazanje vidjelici Ivanki

Vidjelica Ivanka Ivanković Elez imala je redovito godišnje ukazanje 25. lipnja 2010. Prigodom posljednjeg svakodnevnog ukazanja, 7. svibnja 1985., Gospa je Ivanki, povjerivši joj posljednju, desetu tajnu, kazala da će tijekom cijeloga svog života imati ukazanje jedanput u godini i to na

obljetnicu ukazanja. Tako je bilo i ove godine. Ukazanje, koje je trajalo 6 minuta, Ivanka je imala u svojoj obiteljskoj kući. Ukazanje je bila nazočna samo Ivankina obitelj. Nakon ukazanja vidjelica Ivanka je rekla: Gospa mi je govorila o petoj tajni i na kraju je rekla: "Draga djeco, primite moj majčinski blagoslov."

Tijelovo u Međugorju

Za svetkovinu presvetoga Tijela i Krvi Kristove – Tijelova, Međugorje su posjetili hodočasnici iz Poljske, Portugala, Slovenije, Mađarske, Italije, Francuske, Latvije, Amerike, Njemačke, Austrije, Engleske, Irske i, naravno, Hrvatske i BiH. Umjesto tradicionalne procesije s Presvetim, zbog kiše, nakon večernje sv. Mise bila je pobožnost Klanjanja Isusu u Presvetom oltarskom sakramentu. Uz mnoštvo stranih i domaćih hodočasnika, za svetkovinu Tijelova u Međugorje su pristigli i članovi povijesnih postrojbi Hrvatske vojske iz Šibenika, Ogulina i Vinkovca. U svojim odorama ukrašavali su međugorska molitvena mjesta te predmolili pojedina otajstva Gospine krunice. Joško Babačić, zapovjednik Šibenske gradske straže, novinarka Rada Radiopostaje "Mir" Međugorje kazao je: "U srijedu smo imali čast moliti krunicu pred toliko ljudi, to će mi biti draga uspomena, doći ćemo opet, i to sigurno." U istom duhu govorio je i Hrvoje Smiljanić, dopredsjednik Hrvatskog sokola Vinkovci te voditelj Sokolske garde Vinkovci: "Mislim da ću nagodinu imati veliki problem, a to je želja da svi članovi Hrvatskog sokola dođu ova-

mo. Dojam je prekrasan. Duhovnost, povezanost tisuća ljudi okolo i nas samih koji smo bili unutra. Valjalo je vidjeti ovu velebnost mladića iz garde koji su molili krunicu. To je nešto neprocjenjivo." Petar Marković, tajnik Frankopanske garde Ogulin, dodaje kako je u Međugorje prvi put došao 1999. i od tada je redoviti hodočasnik, a međugorska duhovnost ga oduševljava. Uz molitvena mjesta u Međugorju, članovi povijesnih postrojbi Hrvatske vojske posjetili su Majčino selo i franjevački samostan na Humcu te, na kraju svoga hodočašća, izrazili želju da njihovo hodočašće o blagdanu Tijelova postane tradicijom.

Blagdan Sv. Ante u Međugorju

Na blagdan Sv. Ante, u nedjelju 13. lipnja, nakon večernje sv. Mise, u međugorskoj je župnoj crkvi održan koncert u čast Svecu svega svijeta, sv. Anti Padovanskom. Koncert je održao Višeglasni zbor "Sv. Eufemija", pristigao iz padovanske župe Abbazia di Pisano, mjesta u kojem je sv. Ante proživio dio svoga životnoga puta. Zbor je ovim hodočašćem Kraljici Mira, upravo na blagdan ovoga sveca, želio darovati međugorskim župljanima i hodočasnici prekrasne sakralne izvedbe posvetivši ih sv. Eufemiji, sv. Anti i Gospi, Kraljici Mira. Izveli su, između ostalih, Salve Regina, Ave Maria, Magnificat, Regina Coeli, Alleluja, itd. Zbor "Sv. Eufemija" nastao je 1930. u padovanskoj župi Abbazia di Pisano, a posvećen je sv. Eufemiji, djevici i mučenici. Zbor, sa svojih 50 članova, pod vodstvom maestra Giovannija Fraccara, od svog osnutka animira važnija župna slavlja u liturgijskoj godini.

Dan prije Sv. Ante, u subotu 12. lipnja, u organizaciji Društva pedagoga tjelesne i zdravstvene kulture iz Ljubuškog i Udruge "Abeceda športa" iz Čitluka održana je biciklijada u čast Sv. Ante. Biciklisti su krenuli iz Čitluka, nakon blagoslova koji im je udijelio fra Robert Jolić, te su preko Međugorja i Ljubuškog stigli do Humca. Sudionici su po dolasku sudjelovali u večernjem molitvenom programu i misnom slavlju uočnice Sv. Ante na Humcu.

Statistike za svibanj 2010.

Broj podijeljenih sv. pričesti: 172.500
Broj svećenika koncelebrana: 3.692
(119 dnevno)

Deseta obljetnica Molitvene zajednice "Kraljica Mira" u Puli

Velikom radošću i zahvalnošću Bogu i Gospi, uvijek se iznova prisjećamo godina kad su počela Gospina ukazanja vidiocima u Međugorju. Unatoč neizvjesnosti opasnih vremena i okolnosti, domalo su krenuli potoci, a potom i rijeke hodočasnika iz tadašnje države i svijeta u Međugorje, da bi čuli riječi Gospinih poziva i poruka i molitvom se utjecali Bogu po zagovoru Gospinu, obračali se, slavili Boga te se, promijenjeni, vraćali u svoje obitelji, svjedočeći Božju i Gospinu ljubav – sve do danas.

Nismo zakazali ni mi vjernici iz Istre. Ako ne prvo, onda sigurno jedno od prvih hodočašća iz Istre bilo je ono godine 1984. u organizaciji gospodina i gospođe Ružić i uz duhovnu pratnju vlč. Bafa. Hodočašća iz Istre nastavljeni su u njihovoj organizaciji, ali i organizaciji drugih osoba i župa sa svećenicima i redovnicama, duhovnim pratiteljima hodočasnika.

Iz Pule i s njezina šireg područja, do svibnja 2010. Elio Karlović organizirao je 85 hodočašća s ukupno 140 autobusa, uvijek u duhovnoj pratnji svećenika ili redovnice. Danas je teško utvrditi i približan broj svih hodočašća iz Istre, u organizaciji različitih osoba i župa, ali je nesporna činjenica da su ona značila i znače blagoslov za uvijek nove hodočasnike pojedince, obitelji i župe. Potaknut saznanjima o postojanju molitvenih zajednica širom svijeta, nadahnutih duhom i primjerom Međugorja, Elio Karlović

je u Puli inicirao sastanak svećenika i vjernika, međugorskih hodočasnika, plod čega je Molitvena zajednica "Kraljica Mira". Uz pristanak mjesnoga biskupa, molitvena je zajednica osnovana 2000. godine. Zajednica se okuplja svakog posljednjeg četvrtka u mjesecu, s uobičajenim večernjim međugorskim programom: molitvom krunice, slavljenjem Mise i klanjanjem najprije u crkvi svetoga Franje, a potom u crkvi i samostanu sv. Ivana u Puli. Sve se to događa zahvaljujući domaćinima franjevcima, ali i ostalim svećenicima, od kojih je nekolicina njih redovito pratila hodočasnike u Međugorje. Zajednica se iskazala i u pomoći potrebnima, u župnim aktivnostima te u organizaciji hodočašća.

Deseta obljetnica Molitvene zajednice "Kraljica Mira" u Puli obilježena je molitvenim programom koji je predvodio fra Tomislav iz župe sv. Antuna, uz sudjelovanje župnika fra Krune, fra Nikole iz župe sv. Ivana i nekoliko svećenika koji redovito hodočaste u Međugorje. Liturgijski i molitveni program bio je popraćen sviranjem i pjevanjem poznatih međugorskih pjesama. Nakon završnog i primjerom Međugorja, Elio Karlović

na je zahvalnost izražena Eliju Karloviću kao organizatoru, svećenicima pratiteljima hodočasnika, našim sviračima i pjevačima, a na poseban način franjevcima domaćinima. Fra Tomislav je tom prilikom najavio i hodočašće mladih na Mladifest 2010. Susret je nastavljen uz radosno druženje svećenika i svih nazočnih kroz razgovor, pjesmu i blagovanje u atriju samostana, a sutradan je nekoliko članova zajednice posjetilo i starački dom.

15. međunarodni seminar za svećenike

Petnaesti međunarodni seminar za svećenike započeo je u ponedjeljak 28. lipnja 2010. zazivom Duha Svetoga i sv. Misom u 19 sati, na vanjskom oltaru u Međugorju. Svetu Misu predslavio je fra Ivan Sesar, provincijal Hercegovačke franjevačke provincije. Koordinator seminaru bio je fra Miljenko Šteko. Tematski okvir 15. međunarodnog seminaru (28. lipnja – 3. srpnja) bio je: "Hrabri budite, ja sam pobijedio svijet!" (Iv 16,33). Predavači na seminaru bili su međugorski franjevci: fra Tomislav Pervan, fra Miljenko Šteko, fra Danko Perutina i fra Svetozar Kraljević. Uz mnoge simultane prevoditelje za same svećenike, seminar je preveden i izravno prenošen preko interneta (www.kath-tube.com) na hrvatskom, njemačkom, engleskom, španjolskom i talijanskom jeziku.

Međunarodni susreti svećenika započeli su u ljeto 1996., kao odgovor na zahtjeve samih svećenika. Nakon dogovora s braćom na službi u Međugorju, fra Slavko Barbarić je održao prvi seminar, a nakon toga seminare prerastaju u redovita godišnja okupljanja svećenika, uobičajeno u tjednu nakon obljetnice Gospinih ukazanja u župi Međugorje.

Kao i dosadašnjih godina, svećenici sudionici seminaru bili su besplatno smješteni kod obitelji u župi.

Krizma u Majčinu selu

U subotu 29. svibnja 2010. u Majčinu selu bilo je posebno svečano. Među 78 krizmanika koji su u župnoj crkvi sv. Jakova primili sakrament svete potvrde, bilo je i sedmero

naše djece: Josipa i Žarka Cvišić, Anto Bralo, Boris Ružić, Andrea Čalić, Danijel Petrović i Mario Pajić. Nakon krizme, u Selu je priređen topli doček i svečani ručak za njih, njihovu rodbinu, kumove i prijatelje.

Nagrada Majčinu selu

U sklopu programa obilježavanja Dana općine Čitluk, u ponedjeljak, 24. svibnja dodijeljena su godišnja priznanja istaknutim fizičkim i pravnim licima na području duhovnosti, kulture, sporta, odgoja i socijalne skr-

bi, humanosti i gospodarstva. Godišnju nagradu za izniman doprinos u području odgoja i socijalne skrbi dobilo je Majčino selo. Upravitelju, fra Svetozaru Kraljeviću, priznanje je uručio načelnik općine Čitluk Ivo Jerkić

Carmelo Puzzolo u Majčinu selu

U srijedu 26. svibnja 2010. akademski slikar i profesor iz Firenze (Italija) Carmelo Puzzolo sa svojom obitelji posjetio je Majčino selo. Međugorskim hodočasniciima je poznat kao autor postaja Križnoga puta na Križevcu, Otajstava krunice na Podbrdu, kipa sv. Leopolda Mandića kod župne crkve i slike Kraljice Mira u žutoj dvorani. U selu se nalaze također njegova dva rada, "Posljednja večera" u blagovaonici vrtića i djelo na koje je posebno ponosan - brončani kip njegova dobrog prijatelja pokojnog fra Slavka Barbarića. Taj kip pomalo je prerastao u zaštitni znak Majčina sela i drago stajalište mnogobrojnih fra Slavkovi prijatelja i hodočasnika.

Promatrajući kip, Carmello se prisjetio njegova nastanka. Priča kako ga je za jedne posjete Majčinu selu fra Slavko zamolio da osmisli nešto za šetnicu kroz selo. Ubrzo nakon toga fra Slavko je preminuo i, spontano, umjetniku se rodila ideja da za šetnicu izradi upravo njegov lik koji će tako biti trajno i vidljivo prisutan, bdijući i štiteći sve potrebite. Problem je bio kako izraditi fra Slavkov trodimenzionalni lik, jer se na slikama koje je uspio pribaviti, uvijek nalazilo samo fra Slavkovo lice. Na kraju je – priča maestro Puzzolo – shvatio da mora potpuno uroniti u sebe i iz svojih sjećanja isklesati tu blisku figuru. Posebno mu je u sjećanju ostao prizor kako je fra Slavko prigodom jednog blagoslova seljana u polju, žene blagoslivljao s jednim malim raspelom. To mu je postao glavni motiv kipa: prikazati fra Slavka kako blagoslivlja, pomalo sakriven iza raspela koje drži u ruci. Na taj način želio je prikazati fra Slavkovu poniznost i skromnost zbog koje je uvijek stajao ispred Isusa, kao i veliku vjeru u Boga i njegovu snagu.

zati fra Slavka kako blagoslivlja, pomalo sakriven iza raspela koje drži u ruci. Na taj način želio je prikazati fra Slavkovu poniznost i skromnost zbog koje je uvijek stajao ispred Isusa, kao i veliku vjeru u Boga i njegovu snagu.

Primit ćete snagu Duha i bit ćete svjedoci

Međugorski vidioci tvrde da je u jednom ukazanju Gospa plačući rekla: "Zaboravili ste Bibliju!" Listajmo zajedno Stari i Novi zavjet da bismo upoznali Oca, Sina i Duha Svetoga.

Lidija Paris

"Primit ćete snagu Duha Svetoga koji će sići na vas i bit ćete mi svjedoci... sve do kraja zemlje" (Dj 1,8). Ovo su posljednje riječi koje je uskrsli Isus izgovorio na ovoj zemlji. Isus ne daje zapovijed. On iznosi činjenicu. Učenici će primiti Duha i postat će svjedoci. To je nešto posve prirodno.

Tim istim tonom govore i Gospine poruke: "Uskrsli Isus bit će s vama a vi njegovi svjedoci... Radost će se očitovati u vašim srcima i tako ćete biti radosni svjedoci... Jedinstvo s Isusom bit će vam radost i postat ćete svjedoci Isusove ljubavi... Kad nađete jedinstvo s Bogom, osjetit ćete glad za Božjom riječju, vaše će se srce prelijevati radošću i svjedočit ćete Božju ljubav gdje god bili" (25. ožujka 2005.; 25. veljače 1987.; 25. rujna 1995.; 25. siječnja 1997.). Duh Božji u duši čovjekovo palj božansku vatru koja se ne može zatomići. Čovjek postaje svjedok.

Svjedočiti riječima

Svjedočiti se može riječima, i takvo svjedočanstvo uvijek potiče druge da vjeruju: Heliodor je nakon svojega obraćenja "svjedočio pred svima o djelima svevišnjeg Boga koja je vidio svojim očima" (2 Mak 3,36). Ivan Krstitelj došao je "kao svjedok da posvjedoči za Svjetlo da svi vjeruju po njemu". On čak više: "Ja sam vidio i svjedočim" (Iv 1,6-8.15.31.34). Mnogi Samarijanci povjerovali su u Isusa zbog riječi žene koja je svjedočila (Iv 4,39). Mnoštvo koje bijaše s Isusom kad je Lazara uskrisio od mrtvih "pronosilo je svjedočanstvo o tome" (Iv 12,17). Ivan apostol je vidio i on svjedoči. "On zna da govori istinu da i vi vjerujete" (Iv 19,35; Iv 21,24).

Nakon izljeva Duha Svetoga, apostoli "velikom silom davahu svjedočanstvo" (Dj 4,33; 5,32). Oni postaju svjedoci Isusova uskrsnuća (Dj 1,22; 2,32; 3,15; 10,39-43). Oni su "njegovi svjedoci pred narodom" (Dj 13,31). Pavlu nije stalo ni do vlastitoga života, toliko je snažna u njemu vatra Duha Svetoga. On se potpuno posvetio svjedočenju za evanđelje milosti Božje (Dj 18,5; 20,24). "Osjećat ćete potrebu svjedočiti drugima ljubav koju osjećate u svojem srcu i životu", kaže jedna po-

ruka (25. srpnja 2003.). Pavao je pred svim ljudima svjedok onoga što je vidio i čuo (Dj 22,15; 23,11). "Vi ćete svjedočiti jer ste od početka sa mnom", kaže Isus (Iv 15,26). "Vidjeli smo, svjedočimo, i navješćujemo", kaže Ivan (1 Iv 1,2; 4,14).

Svjedočiti životom

Gospa je u šezdesetak poruka pozvala na svjedočenje. Kada govori o svjedočenju, to se odnosi manje na riječi, a više na životni primjer. Prva poruka u kojoj se spominje svjedočenje je iz rujna 1985. Kaže ovako: "Vama nije potrebno govoriti riječima. Vama je, draga djeco, potrebno živjeti i svjedočiti svojim životom" (20. rujna 1985.; 24. travnja 1986.; 26. lipnja 1988.; 25. veljače 1988.; 25. travnja 1988.; 25. svibnja 1991.; 25. lipnja 1991.; 25. travnja 1992.; 25. veljače 1993.; 25. srpnja 1996.; 25. ožujka 1998.; 25. lipnja 1999.; 25. veljače 2000.; 25. siječnja 2006.; 25. kolovoza 2008.; 25. lipnja 2009.). U porukama rijetko nalazimo imperativ. Gospa nas moli da svjedočimo, ona izražava tu želju, ona nas poziva da molimo da na nas siđe Duh Sveti da bismo mogli svjedočiti (17. travnja 1986.; 25. svibnja 2000.; 25. travnja 2004.; 25. lipnja 2009.).

S pojmom svjedočenja, u porukama su najčešće povezane riječi radost (23 puta), ljubav (20), poniznost (4), mir (30), kao i potreba za molitvom (53) da bi se moglo svjedočiti primjerom (5) i cijelim životom (30). Molitva, svjedočenje, praštanje, mir, svjetlost, radost i ljubav uvijek idu zajedno (5. lipnja 1986.; 25. veljače 1987.; 25. svibnja 1988.; 25. rujna 1988.; 25. svibnja 2000.; 25. svibnja 2001.; 25. listopada 2001.; 25. veljače 2002.; 25. rujna 2002.; 25. travnja 2004.; 25. listopada 2004.; 25. prosinca 2004.; 25. veljače 2005.; 25. listopada 2009.; 25. siječnja 2010.). To su plodovi Duha Svetoga. "Draga djeco, odlučite posvetiti vrijeme samo za susret s Bogom u tišini. Tako ćete s Bogom moći svjedočiti moju prisutnost ovdje... Živite u radosti i poniznosti svoje kršćansko zvanje i svima svjedočite. Ja sam s vama i sve vas nosim pred svoga Sina Isusa, i on će vam biti snaga i potpora" (25. srpnja 1989.; 25. ožujka 2010.).

"Učinih te svjedokom pucima, knezom i zapovjednikom narodima. Evo, pozvat ćeš narod koji ne poznaješ, i narod koji te ne zna dohrlit će k tebi radi Boga tvojega", kaže nam prorok Izaija (Iz 43,8-13; 44,6-8; 55,3-5). "Vi ste mi svjedoci" govori preko Izaije Gospodin koji nas je izabrao.

Ovi tekstovi žele biti poticaj na čitanje Knjige nad knjigama. Biti će vam od istinske duhovne koristi samo ako budete prigrlili Bibliju i uronili u odlomke koji su ovdje navedeni, ako budete tražili dublje i dalje, i ako budete provodili mnogo, mnogo više vremena s Biblijom nego s ovim skromnim predloškom koji držite u ruci. Božja je riječ živa i djelotvorna (Heb 4,12). Ako se izložimo njezinu djelovanju, ona u sebi, sama po sebi, ima snagu mijenjati nas.

I samo jedan uzdignut na čast oltara osvjetlit će nevinu žrtvu toga vremena

Fra Miljenko Stojić, naš sugovornik, već je nekoliko godina vicepostulator postupka mučeništva "Fra Leo Petrović i 65 subrača". Ovih dana Vicepostulatura je, zajedno s Povjerenstvom za uređivanje i obilježavanje grobišta iz Drugoga svjetskog rata i poraća na području općine Široki Brijeg, u Knešpolju iskapala tri masovne grobnice tražeći ovdje neke nestale hercegovačke franjevce. S fra Miljenkom smo razgovarali o tome i općenito o stradanju fratara tijekom Drugoga svjetskog rata i poraća.

Priredio Krešo Šego

Fra Miljenko, kada je utemeljena Vicepostulatura "Fra Leo Petrović i 65 subrača"?

Početak rada Vicepostulature samo je plod dugogodišnjeg upornog rada hercegovačkih franjevaca da na svjetlo dana iznesu činjenice o nevinim, po mnogima mučeničkim, žrtvama svoje ubijene braće tijekom Drugog svjetskog rata i poraća. Prisjetimo se da je još tijekom rata provincijal, a kasni-

je i sam žrtva, fra Krešimir Pandžić naredio da se bilježe žrtve i stradanja, kako franjevaca tako i puka. Nakon ubojstva 12 franjevaca na Širokom Brijegu, po preporuci Ordinarijata i naredbi Provincijalata, fra Bonicije Rupčić skuplja svjedočanstva, ali ih Udba u listopadu 1945. odnosi, uhićuje svjedoke i zabranjuje svaki daljnji rad na skupljanju. Mnogi u iseljenu se, međutim, ne predaju. Hrvatsko proljeće ponovno otvara vrata te, između ostalih, fra Andrija Nikić skuplja oko 400 stranica svjedočanstava i šalje ih u pismohranu Franjevačkog reda u Rimu. Službeno, pak, sustavno istraživanje započinje 2004. godine. Na poticaj tadašnjeg provincijala fra Slavka Solde Uprava Hercegovačke franjevačke provincije ustanovljuje Povjerenstvo za pripremu kauze mučenika. Nastojanja se zahuktavaju pa 2006. Vrhovna uprava franjevačkog reda imenuje fra Luku de Rosa postulatorom za postupak mučeništva "Fra Leo Petrović i 65 subrača". On, sukladno zakonu, 19. rujna 2007. imenuje fra Miljenka Stojića vicepostulatorom i tako dolazimo do kraja službenog sustavnog ustrojavanja rada na području pobijenih hercegovačkih franjevaca.

Mnogi naši čitatelji ne znaju koliko je fratara ove provincije stradalo u Drugom svjetskom ratu i poraću. Kažite, uz to, kada su i gdje stradali?

U Drugom svjetskom ratu i poraću ubijeno je 66 hercegovačkih franjevaca. Njima treba pribrojiti trojicu franjevca koji su ubijeni ili su umrli zbog podnesenih muka u tamnici, one koji su teško oboljeli zbog toga i one koji su proganjani. Sveukupno je, naime, na kraće ili duže tamničke godine osuđen 91 hercegovački franjevac. Prekratak je prostor

da bismo spomenuli gdje su sve stradavali. Stoga oni koje to zanima mogu to pročitati na portalu www.pobijeni.info. Recimo kratko da je to bilo od Kupresa, Vrgorca, Hercegovine do Bleiburga i Križnog puta. Prvi je ubijen 1942., drugi krajem listopada 1944., a svi ostali, njih 64, ubijeni su od siječnja do srpnja 1945. Očito nimalo slučajno.

Značajan broj ubijenih fratara rođen je ili je djelovao u župi Međugorje. O kojim je fratrima riječ?

U župnom uredu u Međugorju 30. listopada 1944., dok je molio časoslov, ubijen je fra Križan Galić. Tada su se komunisti ispričavali da je to bilo pogriješkom, međutim kasniji događaji su ih vrlo brzo opovrgli.

Iz Međugorja je izbjegao župni vikar fra Anđelko Nuić i ubijen negdje u Sloveniji na Križnom putu.

U župi Međugorje rođeno je 5 ubijenih franjevaca. Fra Jozo Bencun, u mirovini na Širokom Brijegu, ubijen je u Mostaru 14. veljače. Fra Marko Dragičević, profesor na Širokom Brijegu, odveden je sa sv. Mise u Izbičnu i ubijen negdje na putu prema Knešpolju. Fra Mariofil Sivrić, vikar samostana na Širokom Brijegu, najvjerojatnije je ubijen 9. veljače u Knešpolju. Fra Grgo Vasilj, gvardijan i župnik u Mostaru, ubijen je u tom gradu 14. veljače. Fra Jenko Vasilj, kateheta u Kojnici, ubijen je u svibnju oko Klanjca.

Usudujem se primijetiti da je žrtva ovih franjevaca, kao i svih drugih pobijenih iz Hercegovine i drugih hrvatskih zemalja, bio jedan od važnih čimbenika da se Kraljica Mira ukaže upravo u ovom kraju. Ne zaboravimo da je Hercegovina uvijek bila vjerna Bogu i da je u Drugom svjetskom ratu izgubila oko 10 posto svoga pučanstva.

Dakle, "osloboditeljska" komunistička vlast poglavito je "oslobađala" od života, kako zarobljene vojnike, tako i civile i svećenike i redovnike?

Upravo tako. Sve više i više izlaze na svjetlo dana činjenice da se ništa nije događalo slučajno. Uzmimo za primjer samo Široki Brijeg. Iz tamošnje samostanske zajednice komunisti su ubili 30 fratara, a još 4 sa samostanskog područja, dakle više od polovice. Pobili su i mnoštvo vojnika i puka. Do sada na Širokom Brijegu imamo prijavljeno preko 70 stratišta i grobišta, a taj se broj neprestano povećava. Naredba za ubijanje stigla je "odozgo". Širokim Brijegom prošla je XI. dalmatinska brigada i mnogi od njih nisu htjeli ubijati, ali su zbog toga i sami ubijani. Kad se pročulo što su uradili, počela je nesmiljena paljba po Širokom Brijegu kao nekom neprijateljskom uporištu, i to kod jugonostalgičara i komunista traje do danas.

Istražujući okolnosti i način ubijanja, stekli ste uvid u ustroj te vlasti. Što su tim svojim masovnim zločinima htjeli postići?

Oni su, jednostavno, željeli vlast da bi svi jet mogli oblikovati po svojim izopačenim pogledima. Zbog toga su nemilice micali ispred sebe svakoga tko im je u tome smetao. Tako su pobili ne samo pripadnike Crkve iz raznih staleža, nego i izvorne antifašiste. Komunističke vođe željele su stvoriti novog čovjeka, po uzoru na ono što su im pričali na revolucionarnom sveučilištu u hotelu "Lux" u Moskvi. Tu je bilo rasadište svih komunističkih revolucionara. Odatle su krenuli u poslanje osvajanja svijeta. Ne, nisu Rusi krivi za to. Komunisti su stvorila tajna društva nastala na ozemlju Engleske. Lenjin s punom riznicom novca, u zatvorenom vagonu, stiže u Rusiju dignuti bunu. I tako sve započinje. U to vrijeme u Njemačkoj se uzdiže Hitler sa svojim nacionalsocijalizmom kojeg su također financirala tajna društva. Za njegovo se zna i ime: Thula. Posljedice su više od stotinu milijuna mrtvih, a ista tajna društva djeluju i danas.

Već ste istražili neka grobišta u Zagvozdu i Vrgorcu, a sada je u tijeku istraživanje u Širokom Brijegu. Koliko ste žrtava otkrili i koliko je fratara među njima?

U Zagvozdu smo identificirali trojicu hercegovačkih ubijenih franjevaca, u Vrgorcu jednog, a što će biti s Knešpoljem još ćemo vidjeti. Po svjedočenju još živih svjedoka tamo bi trebao biti barem jedan franjevac. Međutim, tri franjevca su uhićena u Izbičnu tijekom sv. Mise, povedena prema

Knešpolju i negdje su nestala. Možda, dakle, i oni budu među ovima. Vidjet ćemo to nakon DNK analize iskopanih žrtava. Kad će ona početi, točno još ne znamo, jer zbog pronađenih ubijenih njemačkih vojnika moramo stupiti u doticaj s Nijemcima i dogovoriti se o svemu.

Prošlo je 65 godina od tih strašnih godina. Na koji način dolazite do podataka o grobištima – od lokalnog stanovništva, pripadnika postrojba koje su to činile, preživjelih svjedoka?

Najjednostavnije rečeno, na različite načine. Ali u svemu najviše pomaže Bog. Često prepoznam kako se događaji tako poslože da to ne može biti slučajno. Očito su nevino pobijeni. Iskoristio bih priliku i zamolio svakoga da nam javi bilo koji podatak koji zna. Isto tako voljeli bismo da nam bude javljeno ako je netko zadobio neko čudo po zagovoru pobijenih hercegovačkih franjevaca ili je

doživio neko uslihanje ili milost. Svi potrebni podatci za stupiti u doticaj s Vicepostulaturom mogu se naći na spomenutom portalu. Uz ostalo tamo se mogu naći u pdf obliku i stari brojevi glasila Vicepostulature *Stopama pobijenih*.

Hercegovački fratri stradali su ne samo u Hercegovini nego i na Križnim putovima. Za koliko ste ih utvrdili barem šire mjesto stradanja?

Trenutno znamo za grobove njih 31. Od toga 22 su pokopana na Širokom Brijegu, 3 u Maclju, 3 na Čitluku, 2 na Kočerinu i 1 u Međugorju. Za većinu ostalih znamo barem gdje su posljednji put viđeni. Jedino za jednoga, fra Anđelka Nuića, do sada baš ništa ne znamo. Jednostavno je nestao.

Naravno da želite identificirati zemne ostatke svakog pronađenog fratara. Kakva su dosadašnja iskustva Vicepostulature glede identifikacije?

Posao identifikacije je dugotrajan i skup. Ali, zahvaljujući odluci Provincije, dobročiniteljima i prijateljima, to nezaustavljivo napreduje. Drago nam je da je identifikacija fra Melhiora Prlića 30. studenoga 2005. početak identifikacije s pomoću DNK metode nekoga iz Drugog svjetskog rata na području Hrvatske i BiH. Učinili su to prof. dr. Marija Definis Gojanović, prof. dr. Davorka Sutlovic i njihovi suradnici na Patologiji u Splitu. Ujedno je to i početak studija forenzike na Sveučilištu u Splitu.

Svi se čvrsto nadamo da će naši redovnici, žrtve II. svjetskog rata i poraća, jedanput biti uzdignuti na čast oltara. Kakav je daljnji tijek Vašega rada?

Barem za neke već smo skupili dovoljno građe da budu proglašeni blaženima i svetima. Zbog objektivnih okolnosti bit će to teško učiniti za sve njih. Međutim, neka samo jedan od njih bude uzdignut na čast oltara, on će osvjetliti nevinu žrtvu iz tih vremena ne samo franjevaca nego i čitavog vjernog puka. Trenutno je u tijeku borba s vremenom kako doći do što više živućih svjedoka i ispitati ih pod prisegom. Nakon toga dolazi razvrstavanje sve prikupljene građe i njezino predstavljanje mjesnom biskupu. On će je razmotriti i ako bude uvjeren u njezinu kakovu dopustit će službeni početak postupka mučeništva na biskupijskoj razini. Budući da su još živući svjedoci u podmakloj životnoj dobi, nešto od svega toga već je počelo. Mjesni biskup, don Ratko Perić, ustanovio je Crkveni sud, koji marljivo ispituje takve svjedoke. Zaista smo mu na tome zahvalni, kao i svima onima koji rade u tom sudu.

Moja međugorska pjesma: Evo me... Ti si me zvao

Čitajući u talijanskom listu *Senapa*, koji izlazi u Bergamu, njezine duhovne meditacije, u više me je navrata potaknula da se upitam tko je, zapravo, sestra Sandra. Išla sam tragom njezinih razmišljanja i doznala da je sestra Sandra klauzurna redovnica augustinijanka iz Locarna. Locarno je turistički švicarski grad s petnaestak tisuća stanovnika i prostire se na sjevernom rubu jezera Maggiore, u podnožju Alpa. I tu, u tom gradu, nad kojim s brežuljka bdi *Madonna del Sasso*, ugnijezdio se već od XVII. stoljeća samostan svete Katarine, u kojemu živi sestra Sandra.

Gospini fra Slavko Barbarić dobro je poznao njezinu obitelj, a posebno majku Noru, koja se, od saznanja za Gospina ukazanja u Međugorju, tiho i nenametljivo, sa srcem, pojavila za potrebne našega kraja. Ne tako davno, u večernjim satima, okrenula sam telefonski broj samostana svete Katarine u Locarnu. S druge strane javio mi se jedan nježni glas predstavljajući svoju zajednicu. Rekoh da zovem iz Međugorja i da trebam sestru Sandru. Čula sam ushit: "Međugorje! Međugorje! Kako je to lijepo čuti! Moje drago Međugorje!" Bila je to sestra Sandra Cunzli, najmlađa redovnica u svom samostanu.

Uskoro mi je za Glasnik mira poslala svjedočanstvo svoga životnog hoda i potpunog predanja Gospodinu.

s. Lidija Glavaš

Zahvaljujem na mogućnosti da posvjedočim svoje redovničko zvanje rođeno u Međugorju pod plaštem drage Gospe. Ja sam klauzurna redovnica i već 23 godine živim u samostanu sv. Katarine u Locarnu, talijanskoj Švicarskoj, u Redu sv. Augustina. Rođena sam 1. prosinca 1967. u malom mjestu Rancate, blizu granice s Italijom. Odrasla sam u kršćanskoj obitelji i najmlađa sam od četvero djece. Svake sam nedjelje išla na Misu sa svojim roditeljima, i to mi je uvijek nekako ispunjavalo srce radošću. Sjećam se svoje prve pričesti i tolikih uspomenica koje su mi ostale drage. Bio je to desetak krunice, knjižica s molitvama, sveta sličica na kojoj je pisalo: "Majko Božja, iz tvojih ruku primismo Isusa"... i jedno malo raspelo koje i danas držim na svom uzglavlju.

Svaki kamen govori mi o Presvetoj

Osnovnu školu pohađala sam u Rancateu, a višu osnovnu i srednju u mjestu Mendrisio. Bila sam tiha i prilično stidljiva djevojka. Rado sam se zadržavala u obiteljskom okruženju. U srednjoj školi, zbog moga ipak drukčijeg razmišljanja, moji su me prijatelji znali zvati "časna", ali istinu govoreći, nikad nisam ozbiljno na to mislila niti sam poznavala časne sestre, a još manje nešto znala o njihovom životu.

Prve godine srednje škole, preko ljeta, s prijateljicom sam išla na tečaj njemačkog jezika. Sa sobom sam ponijela džepno Evanđelje. Čitajući Mateja, dirnule su me Isusove riječi kojima poziva na trajnu uzdržljivost one koji se žele posvetiti kraljev-

stvu nebeskom i svjedočiti za nj: "Ima nesposobnih koje ljudi onesposobiše. A ima nesposobnih koji sami sebe onesposobi-

še poradi kraljevstva nebeskoga. Tko može shvatiti, neka shvati". Počela sam razmišljati da Isus u ovom odlomku možda govori i

Svakim danom nastojim slijediti poruke Kraljice Mira, živjeti ih u svojoj malenkosti i biti vjerna svojem pozivu kontemplativke. Znam da smo svi vrlo važni u planu spasenja Marijina i da nam ona pokazuje siguran put prema Isusu, da budemo sveti.

meni. Vjerujem da je klica zvanja već bila u mom srcu, ali još nije bilo vrijeme za "proletno klijanje".

Godine 1984. tata je donio knjižicu s porukama Gospe Međugorske. Sav radostan, odlučio je poći s mamom u mjesto gdje se Gospa ukazuje. Odmah sam pročitala tu knjižicu. U srcu sam osjećala jednu prelijepu simfoniju duhovnosti... Molila sam svoje roditelje da odgode putovanje za ljeto, kad sam imala školski raspust, jer bih rado s njima pošla. Moji dragi roditelji bili su sretni... U međuvremenu, iznenada umire moj otac (19. svibnja). Poslije tog događaja majka htjede otkazati putovanje za Međugorje, ali moje su sestre inzistirale da svejedno pođemo. Tako smo nas dvije otputovale prema Gospinu Međugorju za godišnjicu ukazanja, 25. lipnja 1984. godine.

Što smo doživjele u tom malom mjestu? Naviru mi živa sjećanja... Tamo se jako osjeća Marijina prisutnost. Svaki kamen govori mi o njoj, Presvetoj. Našla sam se u seoskoj sredini s jednostavnim, plemenitim ljudima velike vjere koja mi je žarila i srce i dušu svake večeri, posebno za vrijeme sv. Mise. Crkva krcata svijetom, molitvom i pjesmom na hrvatskom jeziku. Kao da sam svaku riječ razumjela. Čudno! S majkom sam se popela na ogoljelo brdo Gospinih ukazanja. Kakva milina u duši mojoj! Nikada taj dan ne će biti izbrisan iz moga srca. Osjetila sam Nebo tako blizim i otkrila kako me molitva približava božanskom, svetom. Susrela sam se s vidjelicama Mirjanom i Vickom. Suze ganuća, suze radosnice, oblike su moje lice gledajući te djevojke koje svojim očima gledaju Majku Božju. Bile su tako spontane, vesele, jednostavne... pričala sam s njima, ta one bijahu moje vršnjakinje! Po povratku kući počela sam prakticirati poruke Majke Nebeske. U početku 7 Očenaša, Zdravomarija, Slavaocu i Vjervanje; poslije krunice, a zatim tri krunice svaki dan, kako je tražila Gospa. Sa svojom pobožnom majkom počela sam ići na Misu svaki dan, moliti zajedno, postiti, činiti djela milosrđa, ispovijedati se svaki mjesec i meditirati riječ Božju. "Kad se stvori pravo prijateljstvo s Bogom", rekla je Gospa u poruci od 25. lipnja 1997., "nikakva ga oluja ne može uništiti".

Tajna za koju je znala samo Gospa

Više sam se puta vraćala u tu blagoslovljenu zemlju koju je Marija izabrala i svaki put sam bila obnovljena, osnažena, puna zanosa i vedrine, sa željom da činim nešto novo, nešto više za Gospodina. Govorila sam: "Isus je učinio toliko za me, umro je na križu za me, a što ja mogu učiniti za nj?"

Gospa također sije mnoge utjehe na putu onom tko se pouzda u Boga i zagovara da ga vodi Duh Božji. Naš je cilj raj, tamo ćemo se svi naći i bit će veselje bez kraja.

Tako, malo pomalo, dala sam se voditi Djevici Međugorskoj i moje redovničko zvanje lagano je dozrijevalo u mom srcu. Bila je to moja tajna za koju je još znala samo Ona.

Jednoga dana blizu našeg mjesta došla je časna sestra za koju se znalo da ima posebne darove Duha Svetoga. Otišli smo na njezino predavanje. Na kraju me majka poslala k njoj da preporučim svoju sestru u njezine molitve. Čim me je časna sestra vidjela, pitala me je jesam li i ja ponekad pomislila da se posvetim Bogu. Odgovorila sam, spontano, kako sam o tome razmišljala, ali da sad moram biti blizu mame zbog iznenadne tatine smrti. Tada je saznala i moja majka što se skriva u duši njezina najmlađeg djeteta. Uvijek s istom brižnošću, sve do danas, prati svaki moj dan.

Uključio se i naš župnik, mudro me je vodio i objasnio mi razliku između časnih sestara klauzurnih (zatvorenih) i onih aktivnog života. Po njegovu savjetu, za ljetnih praznika posjećivala sam samostane i jednih i drugih sestara. Boraveći u samostanu zatvorenih-klauzurnih sestara osjećala sam veliki mir u svom srcu i shvatila da me tu Gospodin želi. Kao da su tada meni upućene riječi sv. Augustina: "Baci se u nj, nemoj se bojati! Ne će se izmaknuti u stranu da padneš! Baci se bez brige i on će te prihvatiti i ozdraviti." Moja odluka bivala je sve jasnija.

Svi moji važni događaji bili su na Gospine blagdane

Tadašnji biskup Lugana, monsinjor Correco, saznajući da sam posjećivala samostan sv. Katarine s namjerom da postanem redovnica, želio se susresti sa mnom. Ohrabrio me je da ostanem tu, u biskupiji, da ne idem u drugi samostan u Italiju. I sama sam tako već mislila, premda u samostan u Locarnu mladi nisu dolazili već godinama. Upravo u ovom samostanu svidjela mi se duhovnost sv. Augustina, o kojoj sam ponešto saznala u srednjoj školi. I bila sam odlučila ući u

taj samostan odmah nakon položene maturre. Moj jedini brat iz prikrajka je pratio sva moja razmišljanja. Nije baš bio zadovoljan mojim odlukama. Ipak me je tih dana, kad se spremao na odmor u Alžir, uzeo za ruku i rekao: "Sestrice, ako misliš da je to tvoj put, samo pođi. Brat će biti s tobom. I bit ću uvijek tvoj brat!" Zamakao je svojim motorom na odmor. Nažalost, brzo nam je stigla vijest da je "sestra smrt" ponovno kucnula na vrata naše obitelji. Brat je smrtno stradao. Moj brat koji mi je, držeći me za ruke, rekao da će uvijek biti moj brat... Odogodila sam svoj ulazak u samostan sv. Katarine. Učiteljve riječi: "Niste vi izabrali mene, nego sam ja izabrao vas, i odredio vas da idete i radate rod i da vaš rod ostane" jačale su moj poziv. I upravo na blagdan Bezgrješnog začeca Blažene Djevice Marije, 1987. godine, prešla sam prag ovog samostana. Zajednica je još bila brojna (bilo nas je dvadeset). Danas nas je manje, ali sam sigurna da Gospa nastavlja bdjeti nada mnom svojim majčinskim okom. I svi moji važni događaji bili su na njezine blagdane. Na blagdan Bezgrješnog začeca, kako rekoh, ušla sam u samostan, na njezin rođendan, 8. rujna, obukla sam svoje redovničko odijelo, na dan Gospe od Ružarja, 7. listopada, položila sam redovničke zavjete čistoće, siromaštva i poslušnosti. Moram reći da se osjećam sigurno pod njezinim majčinskim srcem. I svakim danom nastojim slijediti poruke Kraljice Mira, živjeti ih u svojoj malenkosti i biti vjerna svojem pozivu kontemplativke. Znam da smo svi vrlo važni u planu spasenja Marijina i da nam ona pokazuje siguran put prema Isusu, da budemo sveti. Teškoća u minulim godinama sigurno mi nije nedostajalo, ali s Isusom i Marijom uvijek sam ih nadvladavala. Gospa također sije mnoge utjehe na putu onom tko se pouzda u Boga i zagovara da ga vodi Duh Božji. Naš je cilj raj, tamo ćemo se svi naći i bit će veselje bez kraja. Volim misliti misli sv. Augustina, koji kaže: "Kad je Bog bacio na me svoj pogled i predodredio me, radost koju je osjećao za me bila je savršena. U toj radosti nije bilo nikakva straha da se njegov plan može ne ispuniti." Živim to u svakom danu svoga posvećenog života već 23 godine, zahvaljujući Gospi iz Međugorja za veliku majčinsku ljubav.

Tako sestra Sandra, klauzurna redovnica iz Locarna. Tako i mnoge druge redovnice s kojima dijelimo milosne zrake svetosti pod ovim podnebljem. Ovo je živo svjedočanstvo predanosti mladosti i života Bogu iz ljubavi prema onima kojima je potrebna. Isus nam žarko poručuje: "Žetve je mnogo, a radnika malo. Molite dakle gospodara žetve da pošalje radnike u žetvu svoju."

Mladi Gospinom lađom do Isusa

Ukrcati se na lađu koja plovi do Isusa, znači biti spreman na sve. U njoj nemamo pravo računati na svoje sposobnosti, na svoju sigurnost, nemamo pravo misliti samo na svoje odredište. Isusova lađa nosi sa sobom potpuno darivanje sebe, ona donosi rizik.

fra Mario Knezović

Svake godine početkom kolovoza Međugorje postaje sabornim mjestom svjetske mladosti. Ni vrućina, ni sezona godišnjih odmora ne zaustavljaju mlade da se po Mariji okupe oko Isusa. Takvom svojom odlukom mladi poručuju da je uz Isusa najbolji odmor i trajna hladovina. To okupljanje mladih događa se gotovo spontano. Nema velikih najava, nema jumbo plakata, nema televizijskih spotova... Na neki način mladi "ruše" ustaljene metodičke discipline koje se trude animirati mlade ali uspjeh je mali. Očito, tomu je tako, medij srca najjače je sredstvo gdje se jasno čuje zavik koji se ne može prešutjeti.

Ako bismo u slici htjeli opisati taj boravak mladih u Međugorju, mogli bismo ovako napisati: mladi u te dane napuštaju svoje nesigurne lađe i ukrcavaju se na jednu zajedničku, Gospinu lađu u Međugorju. Kormilarica-voditeljica na toj lađi je Gospa. Cilj putovanja

je stići do luke – do Isusa. Vesla na toj lađi u Gospinim su rukama, a snaga tih vesala je molitva, klanjanje Isusu, sveta Misa, pjesma te radosno i zanosno slavljenje Gospodina.

Ukrcati se na lađu koja plovi do Isusa, znači biti spreman na sve. U njoj nemamo pravo računati na svoje sposobnosti, na svoju sigurnost, nemamo pravo misliti samo na svoje odredište. Isusova lađa nosi sa sobom potpuno darivanje sebe, ona donosi rizik. Na Isusovoj lađi, kroz sve bure i oluje, u zgodno i nezgodno vrijeme, uvijek treba veslati naprijed. Ta lađa, po ljudsku, plovi u nepoznato, u avanturu duha. To je zato što nas Isus poziva da izvezemo na pučinu. I baš tamo, na pučini, u nepoznatome i neočekivanome, čeka me On – moj Bog i Spasitelj.

Zapravo, cijeli naš kršćanski život trebalo bi sličiti na tu lađu. Mi smo trajni putnici. Mi bismo trajno, sukladno pozivu na nasljedovanje, trebali hoditi, trčati i tražiti Isusa. Isus

nas poziva da dođemo k njemu. On je tu radi nas. On želi biti naše društvo. On je moj prijatelj koji uvijek strpljivo čeka moju lađu da uplovi u njegovu luku. A uz Isusa je uvijek najljepše, s njim je uvijek zabavno. Kod Isusa nema dosade. Kod njega je svaki trenutak smisljeno ispunjen. Kod njega nema razočaranih, neshvaćenih, izgubljenih. Kod Isusa su svi dobro došli. Kod njega si osobno voljen. On za nas osjeća. On diše našim plućima. Njegovo srce kuca za naša srca, on misli naše misli. On je spreman sve učiniti za nas. On nije Bog sudac, nego Bog ljubav i kao takav poziva nas na gozbu sa sobom. On nas želi ispuniti i nahraniti hranom koja nikada ne propada i ne gubi snagu. I očito, Mladifest to svjedoči, mladi su to prepoznali i to ih neupitno privlači dugi niz godina. Takvom hranom nasićeni i takvim pićem napojeni u Isusovom pristaništu, mladi koračaju u svijet koji po njima dobiva nova vrata nade.

Snimio Siniša Hančić

Budi Božja žrtva i Božji svećenik

Iz govora svetoga Petra Krizologa, biskupa

Zaklinjem vas milosrdem Božjim. Moli Pavao, ili još bolje: moli Bog preko Pavla, jer mu je više stalo do toga da ga ljudi ljube nego da ga se plaše. Moli Bog, jer više želi biti Otac nego Gospodar. Moli Bog milosrdem da ne bi kaznio strogošću.

Poslušaj Gospodina kako moli: Gledajte u meni svoje tijelo, svoje udove, svoju utrobu, svoje kosti i svoju krv. Ako se plašite onoga što je Božje, zašto ne ljubite ono što je vaše? Ako bježite od Gospodara, zašto se ne utečete roditelju?

Nu, možda vas zbunjuje moja gorka muka koju ste sami proizveli? Nemojte se bojati. Ovaj križ nije moj žalac, nego žalac smrti. Ovi čavli ne zadaju meni bol, nego jače utvrđuju moju ljubav prema vama. Ove rane nisu uzrok mog jecanja, nego vas više približuju mojem srcu. Moje vas raspeto tijelo grli, a ne povećava moju bol. Moja krv nije uzalud prolivena, nego se daje vama za dar.

Dodite, dakle, vratite se i tako upoznajte Oca koji uzvraća dobro za zlo, ljubav za uvrjedu, toliko milosrde za tolike rane.

Ali čujmo kako zaklinje Apostol: *Zaklinjem vas da prinesete sebe*. Dok Apostol tako moli, uzdiže sve ljude na svećeničko dostojanstvo: *Da prinesete sebe kao živu žrtvu*.

O kako je nečuvana služba kršćanskog svećeništva, kad je čovjek sam sebi i žrtva i svećenik, kad čovjek ne traži izvan sebe što će Bogu žrtvovati, kad čovjek prinosi Bogu kao žrtvu ono što sam nosi sa sobom i u sebi i ono što je za njega, kad ostaje ista žrtva i isti svećenik, kad se žrtva kolje a živi, kad svećenik žrtvuje, a ne zna ubiti.

Uzvišene li žrtve gdje se prinosi tijelo bez tijela i krv bez krvi. Apostol veli: *Zaklinjem vas milosrdem Božjim da prinesete sebe kao živu žrtvu*.

Braćo, ta Kristova žrtva dolazi iz slike kojom je Krist radi vječnoga života žrtvovao svoje tijelo za život svijeta. I stvarno je svoje tijelo učinio živom žrtvom, jer ubijeni živi. U toj se žrtvi, dakle, smrt kažnjava, žrtva ostaje; žrtva živi, smrt se kažnjava. Zato smrt rađa mučenike koji na kraju života počinju živjeti. Ubijeni žive i blistaju na nebu, oni za koje ljudi smatraju da su usmrćeni.

Apostol kaže: *Zaklinjem vas, braćo, milosrdem Božjim da prinesete sebe kao žrtvu živu, svetu*. To je ono o čemu je prorok pjevao: *Nisu ti mile ni žrtve ni prinosi, nego si mi pripravio tijelo*.

Čovječe! Budi Božja žrtva i Božji svećenik. Nemoj ispuštati što ti je dala i dopustila božanska vlast. Obuci haljinu svetosti. Pripaši se pojasom čistoće. Neka Krist bude na pokrivalu tvoje glave. Neka križ čvrsto stoji i bude zaštitna tvoga čela. U svom srcu razmišljaj o tajni božanske mudrosti. Pali stalno miomirisni tamjan molitve. Čvrsto prihvati mač Duha. Neka tvoje srce bude žrtvenik. I tako bez bojazni predaj svoje tijelo Bogu za žrtvu.

Bog traži vjeru, a ne smrt; žedan je predanosti, a ne krvi; ublažuje ga dobra volja, a ne nasilna smrt.

Božja pitanja čovjeku

Zar je ruka Gospodinova tako kratka?

fra Iko Skoko

Pošto je primio Gospodnje zapovijedi i uredbe, Mojsije je poveo narod od Sinaja prema Paranu. U mjestu koje je prozvano Tabera narod je mrmljao protiv Gospodina. Gospodin je poslao oganj na njihov tabor. Kad su vidjeli svoju novu nevolju, odmah su se obratili Mojsiju. Na nagovor naroda Mojsije se pomolio Gospodinu da ih ne spali oganj: "Narod zavapi Mojsiju, a Mojsije se pomolio Gospodinu i oganj se utiša" (Br 11,3).

Ubrzo je narod obuzela pohlepa za jelom. Ponovno su počeli jadikovati, govoreći: "Tko će nas nasititi mesom? Sjećamo se kako smo u Egiptu jeli badava ribe, krastavaca, dinje, prase, luka i češnjaka. Sad nam život vene; nema ničega, osim mane, pred našim očima" (Br 11,5-6). Mojsije je po tko zna koji put slušao jadikovanje svoga naroda. Jadikovali su skoro svi. Takvo stanje duha među narodom dozlogrdilo je Mojsiju. Obratio se Gospodinu: "Zašto zlostavljajući slugu svoga? Zašto nisam stekao milost u tvojim očima kad si na me uputio teret svega ovog naroda? ... Ja sam ne mogu nositi sav ovaj narod. Preteško je to za me. Ako ćeš ovako sa mnom postupati, radije me ubij, ako sam stekao milost u tvojim očima, da više ne gledam svoga jada" (Br 11, 11-15).

Gospodin je čuo Mojsijevu molbu i teškoću. Daje mu rješenje. Obratio se Mojsiju riječima: "Skupi mi sedamdeset muževa između starješina izraelskih za koje znaš da su starješine narodu i njegovi nadglednici. Dovedi ih u Šator sastanka pa neka ondje zauzmu svoja mjesta s tobom. Ja ću sići i ondje s tobom govoriti; uzet ću nešto duha koji je na tebi i staviti ću ga na njih. Tako će s tobom nositi teret naroda da ga ne nosiš sam" (Br 11, 16-17).

Bog obećava narodu za jelo mesa i to u izobilju. Čak toliko da će im izbiti na nosnice i ogaditi im se.

Mojsije nije povjerovao Gospodinovim riječima da će imati u izobilje mesa za mjesec dana. Znao je koliko ima naroda, bilo je samo 600.000 pješaka, a znao je koliko bi trebalo zaklati "sitne i krupne" stoke i koliko bi trebalo uloviti ribe samo za jedan objed.

Gospodin se obrati Mojsiju: "Zar je ruka Jahvina tako kratka? Sad ćeš vidjeti hoće li se obistiniti moja riječ ili ne će" (Br 11, 23). Gospodin je darovao narodu prepelice za jelo. Neki su se polakomili i skupljali više nego što im je trebalo.

Čini mi se da i u ovo naše vrijeme, kada imamo najviše, u isto vrijeme najviše i mrmljamo protiv Gospodina. Čuvajmo se lakomosti. Imajmo povjerenja u Gospodina i njegove riječi.

Mjesto u kojem se ljudi obraćaju

Naši su sugovornici vlč. Srećko Turk, umirovljeni svećenik iz Ljubljanske biskupije i Franc Grobnič, salezijanac, duhovni pomoćnik zadužen za ispovijed, bolesnike, Caritas... S njima smo razgovarali o Međugorju i iskustvima koja su stekli dolazeći u ovo svetište. Na početku smo ih zamolili da nam se ukratko predstave, što su sa zadovoljstvom i učinili

Priredio Krešo Šego

“Svećenik sam iz Ljubljanske nadbiskupije, umirovljenik, ali još uvijek kao duhovni pomoćnik ispovijedam u raznim župama kad me pozovu, propovijedam, svjedočim i tako hodočastim prema životu vječnomu“, ukratko se i zanimljivo predstavio vlč. Srećko Turk.

A don Franc Grobnič, salezijanac, svoje je predstavljanje počeo ovako: “Živim u Ljubljani, u župi Rakovnik, duhovni sam pomoćnik zadužen za ispovijed, bolesnike, Caritas, molitvenu skupinu... Često idem na hodočašće u Međugorje, u kojemu sam prvi put bio godine 1988., hodočašće je organizirao župnik Maks.“

Tu smo don Franca prekinuli i zamolili ga da nam kaže nešto više o tom svom prvom dolasku u Međugorje.

“Pošli smo navečer i u Međugorje smo stigli u 5 sati ujutro. Iznenađila me jaka vrućina, ušao sam u crkvu izmoliti kronicu. Tada mi je pristupio jedan hodočasnik iz naše skupine i pitao me mogu li ispovjediti njega i njegovu suprugu. Ispovjedio sam ih, naravno, a ispovjedati sam nastavio od 3 sata popodne do 9 sati navečer. U 9 sati došao je netko i pitao me hoću li ostati u Međugorju ili ću s njima na vlak u Mostar. Kad sam pogledao na sat začudio sam se: ispovjedao sam od 3 popodne do 9 navečer i bio raspoložen ispovjedati cijelu noć, do ujutro. To je nešto što Majka Božja hoće u ovom mjestu, to je kraj gdje se ljudi obraćaju. To sam mnogo puta doživio u Međugorju, a bio sam u njemu preko 20 puta. Moja me subrača nerijetko pitaju, zašto tako često idem u Međugorje, a ja im uvijek odgovaram da ga osjećam mjestom obraćenja, mjestom molitve. Evo jednoga svježeg doživljaja: Prije 2 godine bio sam u Međugorju i tada mi je došao jedan čovjek, Hrvat iz Amerike, i pitao me može li se kod mene ispovjediti, razumijem li hrvatski. Taj gospodin nije se ispovjedio 20 godina, žena i djeca su ga napustili, bio je u depresiji, htio se ubiti. Došao je da mu Marija dađe novi put. Kad se ispovjedio pitao je koliko treba platiti. Kazao sam mu: ‘Ništa, ako želite, odnesite prilog za Crkvu.’ Plakao

sam ja, plakao je on. Kazao sam svojim kolegama: Ako sam došao u Međugorje samo za toga čovjeka, moja hodočašća su imala smisla. Drugi primjer: Bilo je to prije 20 godina, nekom čovjeku žena je bila u bolnici, u komi. Čovjek je otišao u Međugorje, donio jedan kamen, odnio ga ženi u bolnicu i stavio joj ga pod jastuk. Bolničarka je kazala da je to ludost. Drugog dana kad je došao, žena se bila probudila. To je bilo čudo.“

Nakon ovih doista lijepih i poticajnih riječi don Franca Grobniča, velečasnog Turka upitali smo kad je on prvi put došao u Međugorje: “Bilo je to 1983., 1984., tako nekako, ne sjećam se točno, ali znam da je bilo prvih godina ukazanja.“

Možete li nam, poštovani gospodine Turk, opisati svoj prvi susret s Međugorjem?

“U rodnoj smo župi imali dobrog župnika, koji je nama djeci govorio da život posvetimo Djevici Mariji. S tim sam duhom otišao u sjemenište i na bogosloviju. Vrlo rado hodočastim, ne samo u Međugorje, nego i u Lurd. Gdje god je Marija, tu i ja želim biti. Naravno, često hodočastim i u naša slovenska hodočasnička mjesta. Svake godine hodočastim u Lurd s bolesnicima. Prvi sam put u Međugorje došao autobusom, s dva direktora znanca koji su razmišljali o zaradi. No kad smo došli, nisu više razmišljali o zaradi, do navečer nisu izlazili iz crkve. Sljedećeg ljeta prestao sam brojiti koliko sam puta bio. Organizirao sam hodočašća molitve i ljudi su rado dolazili. Za mene je posjet Međugorju uvijek bio duhovnom vježbom.“

Velečasni Turk, godine 1991. bili ste na pješačkom hodočašću s Nijemcima. Kako se dogodilo da idete s njima?

“Uvjerem sam da me i tada pozvala Marija. Kroz Sloveniju je išla skupina hodočasnika iz Ulma. Ti su hodočasnici zavjetovali od Ulma do Međugorja doći pješice – prve godine do Salzburga, druge do Ljubljane, treće do Međugorja. Tražili su svećenika, došli su u naš dekanat prespavati preko noći, na brzinu smo organizirali prenoćište kod župljana. Pitali su ima li svećenik koji govori njemački da ih prati na daljnjem putu. Na Cvjetnicu sam imao Misu za hodočasnike. Vođa puta me pitao bi li išao s njima. ‘Rado’, rekoh, ‘ali za Veliki tjedan teško napuštam župu, mnogi se ispovjedaju. Možemo se dogovoriti da se nađemo u Donjem Lapcu. U 6 sati navečer imali bismo Misu, prenoćili i nastavili pješice. I ja bih išao pješice.’ Tjedan je prošao, a na Uskrs stiže ona strašna vijest: na Plitvicama je puklo. Razmišljao sam što sad. Pa ne mogu ostaviti prijatelje, idem ih tražiti. Poslije Mise u ponedjeljak, otišao sam u Karlovac, vidio sam autobus registracijskih

oznaka Novi Ulm. To su naši. Pitam ih za daljnje planove, a oni rekoše da se vraćaju doma. ‘A Vi?’ željeli su znati moje planove. ‘Uzeo sam godišnji odmor, svejedno mi je. Ako mi je namijenjeno da umrem u Međugorju ili na putu, dobro, ja putujem za Međugorje barem moliti za mir. Barem da nas bude nekolicina koji će moliti za mir.’ Kad je vođa puta prenio moj odgovor ostalima i kazao im da se ne bojim ići u Međugorje, svi su uglas kazali: Idemo i mi!!! Na parkingu se zaustavimo da vođa telefoniра u Njemačku da je sve u redu, da imaju sa sobom svećenika, da ćemo ići drugim putem u Međugorje, preko Bosne, Banja Luke, Jajca. Telefonirali smo i u Međugorje, gdje smo stigli na večernju Misu. U Međugorju sam tada ostao 14 dana, ispovjedao na slovenskom, hrvatskom i njemačkom, ponekad i na engleskom. U tih 14 dana ispovjedao sam više nego za nekoliko godina na svojoj župi.“

Nestane kamen sa srca

Prve riječi koje je Kraljica Mira rekla bile su: Došla sam vam kazati da Bog jest, da Bog postoji. Kad sada, nakon 29 godina, razmišljate o Međugorju i njegovim plodovima, možete li reći jesmo li mi čuli tu Gospinu poruku, jesmo li je razumjeli, mijenja li se nešto u našem životu, postajemo li bliži Bogu?

“I u Sloveniji i u Međugorju ispovjedam s većim žarom nego što sam to činio do ukazanja. Osjećam da svatko tko se ispovjeda želi postati bolji, želi mijenjati svoj život. Majka Božja ovdje je došla pomoći da se mi, i cijeli svijet, mijenjamo. Svaki svoj dolazak osjećam kao duhovnu vježbu. Kad god dolazim, slušam ljude koji svjedoče kako im je to deseto, dvadeseto, i tko zna koje hodočašće. Idu na Misu u crkvu, mole kronicu, idu na klanjanje Presvetom, mole na Križevcu i Podbrdu... Jedna mi je hodočasnica vrlo ozbiljno kazala: ‘Kad sam se vratila s hodočašća iz Međugorja, svekrva mi je kazala da sam se promijenila, da sam drukčija, to jest bolja osoba.’ Ljudi, dakle, osjećaju to da si išao u Međugorje na hodočašće“, glasio je odgovor don Franca Grobniča na pitanje o plodovima Gospinih ukazanja u Međugorju.

Čitajući ili slušajući svjedočanstva hodočasnika iz cijelog svijeta, posebno zadivljuje da su mnogi koji se nisu dugo ispovjedili, koji nisu išli u crkvu, koji su ovdje došli možda na nečiji nagovor ili kao turisti, u susretu s Međugorjem odjednom proplakali, doživjeli nešto što sami ne znaju objasniti. Kako Vi to komentirate, velečasni Turk?

“To je kao kad se vraćaš kući, na pragu

Snimio Stanko Jerković

kuće čeka majka da te zagrlj s puno ljubavi. Kad čovjek dolazi u sveta mjesta: Međugorje, Lurd, Fatimu... , na pragu ga čeka Majka, makar on mislio da je sve izgubljeno. Vidio sam dobre ljude, vidio sam mnoge kako mole, vidio sam kolone ljudi kako čekaju na ispovjed. Siguran sam da žele promijeniti svoj život, a svaka majka želi da njezin sin postane dobar čovjek. Ponajviše to želi naša nebeska Majka Marija. Za sebe znam da je Međugorje početak moga obraćenja, bio sam zalutao u drogu, alkohol. Međugorje je bilo početak, a Lurd zadnja stanica moga obraćenja. Sada, poslije mnogo godina, svjestan sam da je to bio poseban Božji nacr, da pomognem onima koji žele drukčiji put. U Međugorju i Lurdu čovjeku padne kamen sa srca.“

Danas se često može čuti da malo ljudi ide u crkvu, većinom stariji. Međugorje je, svjedoci smo već godinama, puno mladih, ne samo na Festivalu mladih, nego preko cijele godine. Kako to doživljavate?

“Dok sam bio župnik i pripremao djecu za prvu pričest, jedan mi je dječak rekao: ‘Moj otac kaže da je to što propovijedam o Isusu samo jedna legenda!’ Začudio sam se, za tog je dječaka prva pričest trebala biti radost, a otac njemu govori da je to legenda. Želim kazati, mnogi stariji ostavljaju vjeru i Crkvu, učeći i svoju djecu da je vjera nepotrebna. Stoga, svjedoci smo, Međugorje i Kraljica Mira u svojim porukama oživljavaju vjeru, privlače i starije i mlade, koji su ovdje kod svoje kuće. Međugorje je veliki rezervoar duhovnoga života, pomoć mnogima da krenu putem kojim nas Krist želi voditi, a Majka mu njegova sve ove godine pomaže uporno nas pozivajući. Iz dana u dan, neumorno! Stoga ne začuđuje toliki broj hodočasnika, od moje Slovenije do najudaljenijih krajeva svijeta“, svoje je razmišljanje o mladima ovim riječima objasnio velečasni Turk.

A na pitanje što bi, kao svećenici i hodočasnici koji dolaze sa skupinama u Međugorje, preporučili nama koji ovdje živimo, vlč. Srećko Turk je odgovorio: “Ne bih ništa preporučio, ali bih zahvalio za sve ono što ste učinili. Vi ste, to jest Međugorje, poruka svijetu, i da nije bilo vas i svećenika kao što je bio fra Slavko Barbarić i drugi, te poruke mi ne bismo čuli. Svjedočite i dalje da ste od Boga i njegove Majke izabrano mjesto! Oruđe koje ima Crkva, koje ima Međugorje, jest molitva i taj glas koji vapi po svijetu da molimo. Kad sam prvi put došao u Međugorje rekao sam da je to ono što nam fali. Zaboravili smo molitvu, euharistiju, bez toga smo mrtvi, i zato s radošću idem na ta hodočašća. I sad kad sam u mirovini, više ću puta dolaziti, moliti i ispovjedati.“ A don Franc Grobnič, na isto je pitanje samo kratko rekao: “Vjerujemo da je Međugorje Božji dar, čuvajte ga. Ako ste primjer drugima, drugi će ga lakše prihvatiti.“

Kad ćete opet doći?

“Doći ću na ljeto s liječenim alkoholičarima, bit ćemo na izletu kroz Bosnu i jedan ćemo dan doći u Međugorje. To ne će biti izlet nego pravo hodočašće. Sami su tražili da naše susrete i izlete uvijek započinjemo molitvom i euharistijom te zahvalom Bogu što smo spašeni od te ovisnosti“, najavio je svoj skoriji ponovni dolazak u Međugorje velečasni Turk.

“Nadam se da će me uskoro Majka Božja opet pozvati u svoje Međugorje. Rado dolazim s hodočasnici jer sam svjestan kako hodočašće blagotvorno utječe na svakoga od njih. Slovenski vjernici u Kraljici Mira vide svoju zaštitnicu i Majku, što potvrđuje broj onih koji dolaze iz godine u godinu“, bio je, u pogledu ponovnog dolaska, nešto neodređeniji don Franc Grobnič.

Svetište Gospe Sinjske

Dana 14. kolovoza 1715. bio je, kasnije se pokazalo posljednji, opći, trosatni juriš goleme turske sile na Sinj. Kroz to su vrijeme fratri, žene, djeca i ostala čeljad na koljenima pred Marijinom slikom vapili za pomoć. I kad su branitelji očekivali novi napad, neprijatelj je, noću s 14. na 15. kolovoza, u tišini digao topove i vratio vojsku u Livno. Izjutra, na blagdan Velike Gospe, nijednog Turčina nije bilo pod Sinjem. Suvremenici događanja uvjereni su da je pobjeda postignuta zagovorom Majke Božje.

Priredio fra Karlo Lovrić

Mnogi hodočasnici, idući u Međugorje ili se vraćajući iz njega, navrate u Sinj. Idu od Majke k Majci! Osim kratkoga odmora i tjelesne okrijepe, i duhovno se okrijepe kod Majke od Milosti ili Gospe Sinjske. Dakako, vođeni su i znatizeljnom, kako danas izgleda mjesto u kojem se skoro tri stoljeća odigrava Alka, viteška igra, koja podsjeća na čudesnu pobjedu nad turskom vojskom koja je broji-la 60.000 ratnika.

Sinj se nalazi u Splitsko-dalmatinskoj županiji i središte je Sinjske, a time i Cetinske krajine. Prema popisu iz 2001. godine broji oko 25.000 stanovnika. Smješten je na sjeverozapadnom rubu Sinjskoga polja, kroz koje protječe 105 km duga rijeka Cetina. Okružen je planinama: Dinarom, Kamešnicom, Svi-lajom... i udaljen od Splita 36 km.

Sinj je jedno od većih Gospinih prošteništa u Hrvatskoj – u njemu se o Velikoj Gospi oku-pi i do stotinu tisuća vjernika.

“Ponesoše Gospinu priliku, ostaviše Ramu plemenitu...”

Početkom 17. stoljeća franjevci su u obnovljeni samostan sv. Petra u Rami donijeli sliku Majke Božje. Sjećanje na strašni pokolj iz godine 1557., kad su Turci zapalili samostan i ubili 5 fratara, još je bilo živo. “U tom zaklonjenom dijelu Bosne nije prodirala voj-ska nego grupe zulumčara, pljačkaša, sijući zlobu i mržnju, pljačkajući mirno stanovništvo. Stoga su redovnici smjestili sliku otuž-ne Marije u crkvu do ‘Gospinih vratiju’ i pred njom zaufano molili.”

Od ropstva pod turskom vlašću, koje je bilo nametnuto vjerskom isključivošću, narod je mogao osloboditi jedino pobjedono-sni rat. Stoga je svećenstvo stalo na mletačku stranu za Kandijškoga (1645. – 69.), i još više za Morejskoga rata (1684. – 99.). Ovo povezi-vanje franjevaca s mletačkim časnicima, kra-jjiškim harambašama i serdarima izazivalo je bosanske spahije, age i njihove sluge. Zapa-

lili su im 1685. samostan u Modriči, a 1687. u Srebrenici, dok je samostan čudotvorne sv. Marije u Olovu bio napušten. I biskup i provincijal otišli su iz Bosne. Vladala je opća nesigurnost. Osim toga, godine 1686. zavlada-la je glad i pojavila se kuga. Ramski fratri su zapaljeni samostan 1682. g. brzo obnovili ali, jer “nisu mogli podmiriti učestale turske globe kod pregleda novogradnje” i bojeći se nepri-jateljskih zulumata, odlučili su s narodom po-bjeći u, njima već poznati, cetinski kraj.

Nakon dogovora s krajišnicima, u listopa-du 1687. franjevci, njih 21, zapališe tek ob-novljeni samostan u Rami, i krenuše na “put bez sna”, u Cetinsku krajinu.

Put od Rame do Sinja

Kad su franjevci razmjestili narod po opu-stoшеноj Cetini i Zagori, jedni od njih nasta-više vršiti župničku službu među doseljenim stanovnicima, a drugi – jer se približava-la zima a nisu imali skloništa – krenuše pre-ma moru sa sobom noseći dragu sliku nebe-ske Majke.

“U višestoljetnom kretanju iz Bosne prema moru franjevci su donosili sa sobom slike Bo-gorodice kao najdraže životvorne svetinje. Te ‘Gospe selice’, kako ih se nazivalo, podsjećale su fratre i narod na stari kraj, stvarale atmos-feru starine često potrebne za razvoj pobož-nosti, otajne jer se ne znaju slikari koji su ih ostavili potomstvu na štovanje.”

Čudotvorna Prilika Majke Božje bila je najdragocjenije blago što su ga franjevci sa so-bom ponijeli iz Rame. Ona im je bila utjeha i pomoć na putu od Rame do Sinja, potom pre-ko Dugopolja i Klisa do Splita, gdje su se 9. si-ječnja 1688. privremeno uselili u staru bene-diktinsku opatiju na Sustjepanu.

Kroz nekoliko godina u Splitu, redovnici su sliku Majke od Milosti brižno čuvali i kri-li. Ipak se pročulo da bosanski fratri imaju ču-dotvornu sliku. Narod je tada tražio da se slika izloži javnom štovanju. Fratri, bojeći se da im slika ne bi bila oduzeta, sakriju je u kuću ne-

kog Jure Bubičića u Velom Varošu. Jure spre-mi sliku u ormar u sobi gdje nitko nije spavao. Za sliku nitko nije znao nego on i dva fratra.

Uz boravak slike u kući Jure Bubičića ve-zan je jedan čudesan događaj. Domaćica i ostali ukućani stavljali bi na ormar, u kojem se nalazila slika, razne stvari. Ali što bi god na ormar stavili, sljedećeg bi jutro našli na podu, pa i staklene predmete, i kao da je sve to netko posložio. Čeljad se čudila i o tome razgovara-la. Kad je to čuo i vidio domaćin, naredi da se na ormar ništa ne stavlja i da pred ormarom neprestano gori uljano svjetlo.

Franjevci se nisu obikli u Splitu. Srce ih je vuklo k narodu s kojim su došli iz Bosne u Ce-tinsku krajinu. Odmah prionu poslu i sa sje-verne strane tvrđave sagrađe mali samostan i crkvu. Čim je zgrada bila dogotovljena, vrate se u Sinj. Gospinu sliku nisu odmah ponijeli, nego u Splitu ostave o. Antu Pletikosića da je donese kad se fratri smjeste u novom stanu. U određeno vrijeme pobožni se fratar izuje i bos, kradomice uzme sv. sliku i noću krene u Sinj. U svanuće stigne do Radošića. Odatle se javi redovničkoj braći. Fratri skupe obližnji puk te iziđu u ophodu pred sv. Priliku pa je s velikim veseljem, pjevajući, dopratiše do cr-kvice sv. Franje. Stave je na oltar da je vjernici štuju i pred njom mole.

Tako se sveta slika godine 1691., nakon vi-šegodišnjeg puta, nastani u Sinju i nije ga više napuštala.

Gospina slika ostala je u crkvi sv. Franje do 1714., kad je svečano prenesena u novu crkvu

ispod Kamička. Ni tu ne će dugo ostati, jer će Sinj biti u strašnoj kušnji, u kojoj će na pose-ban način zasjati moć i slava nebeske Majke.

Gradnja crkve Gospe Sinjske počela je 1699. godine. Dovršena je 1712., a već je 1715., za turske opsade Sinja, izgorjela sku-pa sa samostanom. Obnovljena je 1721. i tada je s tvrđave prenesena Gospina slika. Crkva je teško stradala u potresu 28. studenoga 1769., a današnji izgled i veličinu dobila je 1771. go-dine.

Slavna pobjeda 1715. godine

Početkom 1715. godine stigla je u Sinj vi-jest da je Turska (8. prosinca 1714.) navi-jestila rat Veneciji. Svi su slutili da će Turci iz Bosne najprije napasti Sinj, pa su se u Si-nju počeli pripremati na obranu, utvrđuju-ći Grad. U isto vrijeme Turci su se, u Bosni, spremali za napad. Skupivši pod Kuprešom golemu vojsku, serasker Mehmed-paša Šelić pođe prema Sinju.

Dana 23. srpnja 1715. prijeđe preko Pro-loga i utabori se uz Cetinu. Narod se u Ce-tinskoj krajini silno prestrašio. Jedni su bježali prema primorju, drugi u brda. Svoju su imo-vinu donosili u novu crkvu, nadajući se da će topovi iz Grada obraniti crkvu od Turaka. U sinjsku tvrđavu zatvorilo se oko 700 vojnika te žene, djeca i 7 fratara. Fratri su sa sobom po-nijeli sliku Majke od Milosti i stavili je u crkvu sv. Mihovila, na oltar sv. Barbare.

“Kad građani” – piše fra Petar Filipović – “razumiše da je Gospa u gradu, mnogo se

uzradovaše i k njoj se udilj utekoše i s moli-tvom i zaviti, koji im dade taki slobod i taku jakost da se viteški braniše i obraniše.”

Turci nisu odmah napali Sinj. Dana 26. srpnja 1715., nakon žestoke borbe i uz veli-ke gubitke, osvojili su Otok. Zatim su se raziš-li po Cetinskoj krajini i Zagori da pale, plije-ne i ubijaju. Stigli su do Klisa, Drniša i Vrlike, koju osvojiše. Juriš na Sinj počeo je 8. kolovo-za i ponavljao se idućih dana. Oko Grada sve je bilo popaljeno i uništeno. Izgorjela je i cr-kvica sv. Franje, a zatim i samostan i nova cr-kva pod Kamičkom sa svim što je u njoj bilo. Sam je Grad bio napola razrušen. Za branite-lje Sinja molilo se po cijeloj Dalmaciji.

Svatko se bojao, ako padne Sinj, da će Tur-čin zauzeti Klis pa ostalu Dalmaciju. Split-ski nadbiskup Cupilli pošao je u pomoć Si-nju pod zastavom križa, ali nije mogao dalje od Dicma, pa odatle šalje pismo (9. kolovo-za) papi Klementu XI. u kojem ga zaklinje da moli za Sinj. U Omišu je pobožni svijet čitavu noć u crkvi, pred Gospinom slikom, molio za Sinj. Dana 14. kolovoza bio je posljednji, opći juriš, koji je trajao tri sata. Kroz to su vrijeme fratri, žene, djeca i ostala čeljad na koljenima pred Marijinom slikom i vape za pomoć.

Branitelji su očekivali novi napad, ali je ne-prijatelj “noću od 14. na 15., kada je svitao dan naše Zaštitnice na Nebo Uznesene, u naj-većoj tišini digao topove i uz pratnju cijeloga tabora vratio se na sigurno u svoje prvobitno stanište u Livnu...”; izvijestio je pisac Dnevni-ka, opisa opsade Sinja. Izjutra, na blagdan Ve-like Gospe, nijednog Turčina nije bilo pod Si-njem, i posljednje turske čete prešle su preko Cetine. Pod Gradom se našlo 10.000 mrtvih i mnoštvo ratnog materijala. Od naših padoše 3 časnika, 35 vojnika i vojni kapelan fra Stje-pan Batarelo. Ranjenih je bilo 52. Suvreneni-ci događanja uvjereni su da je pobjeda posti-gnuta zagovorom Majke Božje.

Suvremeni povjesničar fra Petar Filipo-vić piše: “Da je dakle ovo bilo njezino dobiće, sumnje ne ima; pak i Turci isti posli govori-li su da su gledali svaku noć u vrime obsid-nuća odit po zidu Grada jednu ženu u veli-koj svitlosti”.

Generalni providur u svome izvješću od 16. kolovoza priznaje čudesnu činjenicu: “Bog je počeo dokazivati svoju svetu zašti-tu ovoj provinciji oslobodivši prošle noći, na dan Uznesenja Djevice veoma važnu tvrđa-vu Sinj, izmučenu krvavom opsadom goleme turske vojske”. A splitski je nadbiskup Cupi-lli 16. kolovoza održao Misu zahvalnicu zbog pobjede i “održao vrlo lijep govor u zahvalu Bl. Djevici što je jučer (15. kolovoza) prisilila Turke da napuste opsadu sinjske tvrđave, po-slije 16-dnevnog uzaludnog opsjedanja” (o. I. Cetinić).

Časnici i vojnici neposredni su svjedoci toga događaja i milosti. U znak zahvalnosti Gospi skupili su 80 zlatnih cekina i dali u Ve-

neciji izraditi zlatnu krunu s križem da se baš ta slika Majke od milosti njome okruni.

Možemo slobodno ustvrditi: **Na dan po-bjede Gospe od Milosti – rođena je Gospa Sinjska.**

Od tog dana ime Gospe Sinjske pročulo se u Dalmaciji, Bosni i Hercegovini, pa i šire, u Rimu i Veneciji. Od tada u Sinj počese pri-stizati mnogi hodočasnici. Za Njezin blagdan već se u ono doba skupljalo i do 10.000 vjer-nika. Tako je nastalo marijansko Sinjsko sve-tište.

Slika čudotvorne Gospe Sinjske

Slika čudotvorne Gospe Sinjske spada među ljepše što ih stvori kršćanska umjet-nost. Naslikana na platnu, duga je 58 a ši-roka 44 cm. Slika prikazuje poprsje Majke Bož-je, koje izlazi iz tamne pozadine slike. Dobro je sačuvana, iako je na više mjesta prelomlje-na. Fratri su je nosili u torbi dok su bježali iz Rame.

Slika se može ubrojiti među naše “Gos-pe selice”, koje je narod nosio sa sobom sje-dinjujući s Marijom svoju, često gorku sudbi-nu. Njezinom blagom liku divili su se mnogi. Ovako su je opisali neki sinjski fratri: “Gospi-no lice vrlo je milo i živo, puno neke neodolj-ive dragosti, blago i kao zeru turobno, a opet ljupko, lijepo, da ti pogled na nj razblažuje srce, dira dušu” (fra Stanko Petrov). “Gospi-na glava, zaogrnutu dvostrukom koprenom, lagano je nagnuta na lijevu stranu. Marijino lice ističe se visokim čelom, s nešto pojačanim spuštenim kopcima iznad kojih su visoko sve-dene obrve. Blijedi obrazi lagano su oživljeni crvenilom. Preko glave tamna je zlatno-zele-na koprena, koja se spušta niz ramena (...) na glavi je krasna kruna od suhoga zlata. Sa stra-ne i sprijeda, sve do dna slike vise zlatni lanci, kolajne, naušnice, križevi, prstenje i drugi na-kiti” (J. A. Soldo).

Danas se od Gospine slike vidi samo lice i maleni rub koprene. Upravo je po nakitu i zavjetnim darovima slika Gospe Sinjske do-bila svoje vanjsko obilježje. Od svih se daro-va najviše ističe zlatna kruna, koju su darovali branitelji Sinja. Tom je krunom Gospu sveča-no okrunio 1716. godine splitski nadbiskup Cupilli. Kruna je ukrašena viticama i andeo-skim glavicama. Ona je bila prvi dar vjernič-kog srca.

Tko je naslikao Gospinu sliku? Kakvi su početci njezina posebnog štovanja? Na ova pi-tanja nema sigurnih odgovora. Prvi i najstari-ji povjesničar Gospina štovanja, fra Petar Fili-pović, kaže da ni od starih nije mogao doznati od kuda je i kako slika došla u Ramu.

Fra Stanko Petrov nagađa da ju je slikao nepoznati mletački slikar u drugoj polovici 15. stoljeća i da se slika najprije nalazila u Ce-tingradu (Sinju), da su je cetinski fratri, kad je Sinj pao u turske ruke 1536. g., ponijeli sa so-bom u Ramu, gdje je ostala do 1687. godine.

Snimila Lidija Paris

A da umijemo lice

Najbolje od svega bilo bi umiti svoje lice. Svi zajedno trebamo to učiniti: i mi koji kritiziramo i mi koje kritiziraju. Kroz otvorene kapke primijetiti ćemo tada ljepotu dana koji je pred nama. Ne ćemo ga se bojati, znat ćemo jednostavno što nam je činiti. I kad padne sumrak zadovoljno ćemo se osvrnuti nazad kao poljodjelac koji je čitav dan radio sijajući sjeme za nove žetve.

Miljenko Stojić

Jutro je, zavjese malo navučene, povlašten sam pisati ovaj tekst. Mislim da sam se probudio jer mi je dan kao i obično počeo rano. Promatram kako mi riječi jedu prazninu papira i idu prema onome mjestu kad ću morati stati. Tako je to u životu. Ništa ne traje vječno, jedino Bog nema početka ni završetka. A mi svime što činimo samo ispunjamo svoje životne stranice i približavamo se onom trenutku kad će nam Bog na nebeskim vratima reći da uđemo ili da produžimo. Naučio sam ove istine još u djetinjstvu, na satovima vjeronauka u hladovini hrastova kod župne crkve. I sada se naslanjam na njih, budući da sam nebrojeno puta iskusio da su točne.

Čitam ovih dana kako su neki dečki, tamo negdje na otocima, izvjesili zastavu propale države. Mladenački bunt, smjesta bismo zaključili. Ali, nije u tome srž. Mnoge zanima kako im je uopće palo na pamet napravi-

ti nešto takvo. Pa nastaviše o tome razglabati. I uglavnom dođoše do odgovora da nam ovih godina sustavno ispiru mozak, preoblikuju mišljenje. Mislim da imaju pravo, daleko bi nas odvelo da to sada raščlanjujemo. Nije zloba, ali ću ipak upitati: zar nismo sami krivi? Stariji znaju o čemu je riječ, odmahnu rukom i idu nekim svojim putem. Mlađi progutaju udicu i dok je se oslobode mnogo će vode proći. Nije da su naivni, samo nemaju dovoljno iskustva iza privlačnog šarenila prepoznati ispraznost i otužnost. Da me mlađi ne bi krivo shvatili, povezat ću ovo s posljednjim sindikalnim djelatnostima. Pounudili puku potpisivanje nekih prosvjednih zahtjeva. Dirnulo im u lisnicu pa su odlučili to spriječiti. A ja se prisjetih u diranje mnogo čega posljednjih godina. I nikom ništa. Jedno vrijeme pokušali se braniti i onda digli ruke od svega. Za vođe birali "one bivše". Pljeskali i šutjeli kad su se odricali naših odmah tu preko granice i po čitavom svijetu.

tu. I puno još toga. Išli smo naprijed ne razmišljajući, važno nam je samo bilo stvarno se osigurati.

Čitam što sam napisao. Istina je, malo je tvrdo. Mogao sam i drukčije. A onda se sjetih otkopavanja komunističkih žrtava iz Drugog svjetskog rata. Trajalo je to danima. Pokušah da sve ne bude tek puka prolazna vijest, kao ona da je satralo mačku na putu. Ne mogu reći da sam uspio. Bojimo se još skidati te naslage. Da smo objavili da su to učinile ustaše, tema bi se svakodnevno vrtjela u našim javnim glasilima. Ukrali su nam, dakle, javno mnijenje i ne znamo kako ga vratiti. Mnogo nam je lakše potpisivati prosvjede za zaštitu naše lisnice. Nastavimo li tim putem potpisivat ćemo ubrzo prosvjede za zaštitu tih i tih biljaka i životinja, tih i tih novostvorenih ljudskih skupina, tih i tih nebuloza kad se uspoređi sa zaštitom čovjekova dostojanstva. I sličit ćemo Zapadu, moći ćemo zbog toga slavodobitno uskliknuti.

A najbolje od svega bi bilo umiti svoje lice. Svi zajedno trebamo to učiniti: i mi koji kritiziramo i mi koje kritiziraju. Kroz otvorene kapke primijetiti ćemo tada ljepotu dana koji je pred nama. Ne ćemo ga se bojati, znat ćemo jednostavno što nam je činiti. I kad padne sumrak zadovoljno ćemo se osvrnuti nazad kao poljodjelac koji je čitav dan radio sijajući sjeme za nove žetve.

Mudrost življenja najlakše se može naučiti s Kraljicom Mira. Ne će nam ona pričati velike, teške riječi. Uzet će nas za ruku i objasniti kako se čovjek može okupati u milosti svoga Boga. I bit će tada sretna kao majka, a mi ćemo biti sretni kao djeca koja su uspješla proključiti svijet starijih. Uvijek to prepoznajem dok susrećem hodočasnike s raznih strana svijeta. Ostavili su sve da bi, umivši se nazočnošću Kraljice Mira, njezinim riječima i djelima, pronašli bogatstvo koje nam svima Bog daje. I čine to javno, kako tu gdje su došli tako i svjedočenjem tamo gdje se vraćaju.

Da bi se ovako postupalo, potrebna je čistoća srca. Nju svi nemaju. Usudujem se reći, posebno oni koji se tajno skupljaju i usput navješćuju da vode brigu o dobru čovječanstva. Stvorit će novi svjetski poredak koji će nas preporučiti. Podrazumijeva se da su predviđene i žrtve. Ništa novo. Koja stotina milijuna ljudi manje, zar to predstavlja nešto posebno? Sveopći nadzor, sveopće podvrgavanje, zar to nije dostojno vrlog novog svijeta? A meni sve ovo izgleda tako poznato: bratstvo, jedinstvo, tekovine, heroji, najveći sin, u pozadini Bleiburg, Goli otok, suze mnogih roditelja, djece, prijatelja...

Umiti nam je se, dakle, od naših vrludanja ma odakle dolazila. Što drugo, neka nam je sretno uz Božju pomoć.

Glasnik MIRA

O međugorskim događajima te odjecima u svijetu i u Crkvi čitajte u Glasniku mira, mjesečniku Informativnog centra MIR Međugorje.

Surađujte u Glasniku mira. Podijelite svoje dojmove i iskustva.

Uredništvo:

Glasnik mira, Gospin trg 1,
88266 Međugorje, BiH
Tel.: 00 387 36 653 327
Faks: 00 387 36 651 300
E-mail: kreso.sego@medjugorje.hr

Preporučite drugima Glasnik mira. Poklonite im godišnju pretplatu. Pretplatite se na Glasnik mira.

Služba pretplate:

Tel.: 00 387 36 653 342
E-mail: lidija_paris@medjugorje.hr

Sateliti:
Europa, Bliski istok i Afrika – HOT BIRD 6
Sjeverna i Južna Amerika – AMERICOM 4
Australija i Novi Zeland – OPTUS D2

RADIOPOSTAJA "MIR" MEĐUGORJE
Gospin trg 1
88266 Međugorje,
Bosna i Hercegovina

Tel.: ++387 36/653-328 uredništvo
++387 36/653-326 glavni tehničar
++387 36/653-310 marketing
Faks: ++387 36/651-300

e-mail: marketing@medjugorje.hr
www.medjugorje.hr

PONEDJELJAK I UTORAK

7.30 h, 13 h Sv. Misa na hrvatskom
Prije podne Sv. Mise na raznim jezicima
Tijekom dana Susreti po dogovoru
Poslije podne Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
18 - 21 h **Večernji molitveni program i ispovijed**
18 h Radosna i žalosna otajstva krunice
19 h Sv. Misa
20 - 21 h Blagoslov predmeta, molitva za zdravlje duše i tijela, slavna otajstva krunice

SRJEDA

7.30 h, 13 h Sv. Misa na hrvatskom
Prije podne Sv. Mise na raznim jezicima
Tijekom dana Susreti po dogovoru
Poslije podne Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
18 - 21 h **Večernji molitveni program i ispovijed**
18 h Radosna i žalosna otajstva krunice
19 h Sv. Misa
20 - 21 h Blagoslov predmeta, molitva za zdravlje duše i tijela, slavna otajstva krunice
22 - 23 h Euharistijsko klanjanje

ČETVRTAK

7.30 h, 13 h Sv. Misa na hrvatskom
Prije podne Sv. Mise na raznim jezicima
Tijekom dana Susreti po dogovoru
Poslije podne Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
18 - 21 h **Večernji molitveni program i ispovijed**
18 h Krunica
- U došašću, u božićnom vremenu i u vremenu kroz godinu: radosna otajstva i otajstva svjetla
- U korizm: otajstva svjetla i žalosna otajstva
- U uskršnom vremenu: otajstva svjetla i slavna otajstva
19 h Sv. Misa, blagoslov predmeta
20 - 21 h Euharistijsko klanjanje

PETAK

7.30 h, 13 h Sv. Misa na hrvatskom
Prije podne Sv. Mise na raznim jezicima
Tijekom dana Susreti po dogovoru
Poslije podne Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
16 h Križni put uz Križevac
18 - 21 h **Večernji molitveni program i ispovijed**
18 h Radosna i žalosna otajstva krunice
19 h Sv. Misa, blagoslov predmeta
20 - 21 h Čašćenje Križa

SUBOTA

7.30 h, 13 h Sv. Misa na hrvatskom
Prije podne Sv. Mise na raznim jezicima
Tijekom dana Susreti po dogovoru
Poslije podne Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
18 - 21 h **Večernji molitveni program i ispovijed**
18 h Radosna i žalosna otajstva krunice
19 h Sv. Misa
20 - 21 h Blagoslov predmeta, molitva za zdravlje duše i tijela, slavna otajstva krunice
22 - 23 h Euharistijsko klanjanje

NEDJELJA I BLAGDANI

7, 8, 11, 19 h Sv. Misa na hrvatskom
Ispovijed Prije podne za vrijeme Mise
Prije podne Sv. Mise na raznim jezicima
Tijekom dana Susreti sa svjedocima
Poslije podne Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
16 h Krunica na Brdu ukazanja
18 - 21 h **Večernji molitveni program i ispovijed**
18 h Radosna i žalosna otajstva krunice
19 h Sv. Misa
20 - 21 h Blagoslov predmeta, molitva za zdravlje duše i tijela, slavna otajstva krunice

